

Ruminant Performans

Ruminant Veteriner Hekimliği Dergisi

Sayı 85

03 / 2020

Büyük Sürülerde Mikoplazmalar
Meme Sağlığı Açısından Önemli
Bir Tehdittir

ANC Huvepharma,
buzağı sağlığı ve
tırnak hijyenini önemsiyor

SALGIN HAYVAN HASTALIKLARI ÖRNEKLERİNDEN

COVID-19 KONTROLÜ

Kars Bölgesi Veteriner Hekimler Odası Başkanı Ercan Ödül:

Veteriner hekimlik kutsal bir meslek ve ülkemiz için hayati niteliktedir

STARTVAC®

E. coli, koliformlar, S. aureus ve koagülaz-negatif stafilkoklara karşı inaktif aşı

MASTITİS'TEN KORUNMADA KÂRLI YATIRIM!

× 2,6 ₺
Yatırım getirisi¹

Güçlü koruma

● S. aureus koruması:

Görülme sıklığında % 55 azalma²

● Koliformlara karşı koruma: Daha az toksik

mastitis ve kesime sevk oranlarında % 18 - % 26 azalma¹

Daha fazla ve yüksek kalitede süt¹

● Süt üretiminde % 6 artış¹

● Kuru maddede % 5 artış¹

Kârlı yatırım

Yalnızca daha yüksek süt verimi ile

× 2,6 ₺
Yatırım getirisi¹

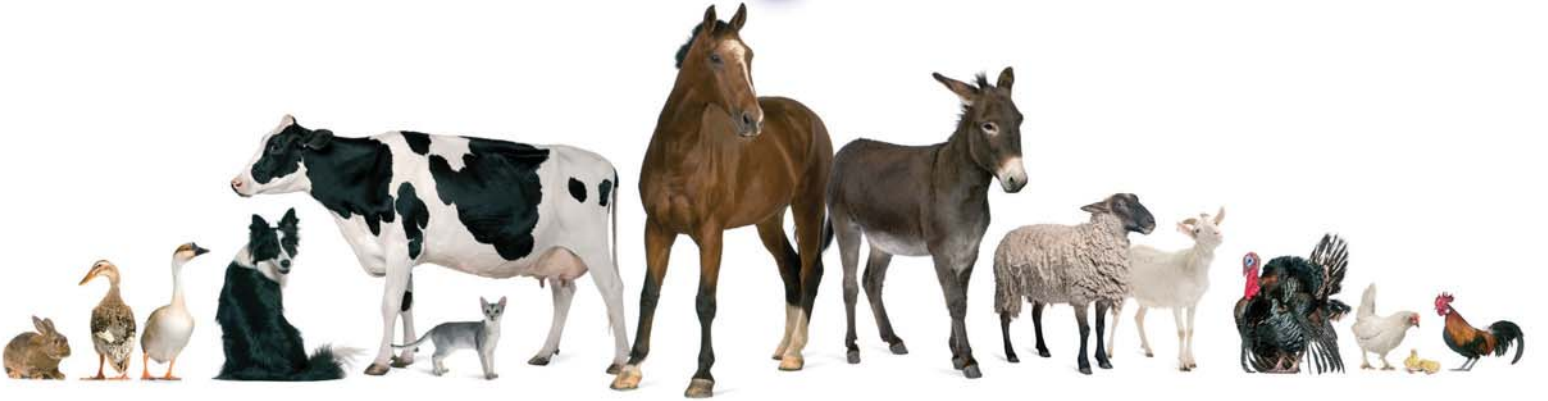
The Reference
in Prevention
for Animal Health

Referanslar: 1) Andrew Bradley et al. An investigation of the efficacy of a polyvalent mastitis vaccine using different vaccination regimens under field conditions in the United Kingdom. J. Dairy Sci. 2015; 98: 1706-1720. 2) Ynte Schukken et al. Efficacy of vaccination on Staphylococcus aureus and coagulase-negative staphylococci intramammary infection dynamics in 2 dairy herds. Journal of Dairy Sci. 2014; 97: 5250-5264.

STARTVAC® inek ve Düveler için Enjeksiyonluk Emülsiyon. **Hayvan Sağlığında Kullanılır. BİLEŞİMİ:** Bir doz (2 ml) bileşimi: İnaktif *Escherichia coli* (JS) > 50 RED. * İnaktif *Staphylococcus aureus* (CPB) SP 140 suşu > 50 RED. ** Sımsıkı Antijenik Kompleks (SAAC) üreten. *RED. - Hayvanların % 60'ında tavşan-etkin doz (seroloji). **RED. - Hayvanların % 80'inde tavşan-etkin doz (seroloji). **STARTVAC®** ilacı renginde, homojen, enjeksiyonluk emülsiyondur. **ENDİKASYONLARI:** Sağlıklı inek ve düvelerin sürtü bağışıklığı için, mastitis problemleri tekrarlanan süt ineklerinde sub-klinik mastitis insidensini ve *Staphylococcus aureus*, koliformlar ve koagülaz negatif staphylococci kaynaklı klinik mastitisin klinik belirtilerinin şiddetini ve insidensini azaltmak. Tam aşılamada planında bağışıklık ilk aşılamanın ardından yaklaşık 13. güne kadar devam eder. **KONTRENDİKASYONLARI:** Yok. **HEDEF TÜRLER:** Sığır (inekler ve düveler). **UYGULAMA YOLU VE DOZU:** Intramusküler (kas içi) uygulama. Aşılama, tercihen boyunun değişik yanlarına yapılmalıdır. Bir doz (2 ml) aşıyı boyun kaslarına, derin enjeksiyonla aşağıdaki programa göre uygulayınız: - İlk aşılamaya beklenen doğum tarihinden 45 gün önce. - İkinci aşılamaya bundan 1 ay sonra (beklenen doğum tarihinden 10 gün önceye denk düşer). - Üçüncü aşılamaya ikinci aşılamadan 2 ay sonra (güçlendirici aşılamaya). Aşılama programının tamamı her gebelikte tekrarlanmalıdır. **DOĞRU AŞILAMA İÇİN ÖNERİ:** Aşılamaya öncesi aşıyı +15°C ile +25°C sıcaklığa ulaşmaya bırakınız. Kullanım öncesi çalkalayınız. **Her bir hedef tür için özel uyarılar:** Yalnız sağlıklı hayvanlar aşılanmalıdır. Aşılamaya, önemli tüm meme sağlığı faktörlerinin (örn. - sağım tekniği, süreme ve kuru dönem yönetimi, hijyen, beslenme, barınma, yataklık, rahat ortam, hava ve su kalitesi, sağlığın izlenmesi) ve diğer bakım-idare uygulamalarını içeren kompleks mastitis programının bir ögesi olarak düşünülmelidir. **KALINTIARININ SÜRESİ:** İlaç Kalıntı Annnma Süresi (ikası): "0" (sıfır) gün. **YAN ETKİLERİ:** Çok nadir görülen yan etkiler: Bir doz aşı verilmesi sonrası hafiften orta derecede değişen lokal reaksiyonlar oluşabilir. Bunlar başlıca en çok 1 veya 2 hafta içinde yok olan şişliklerdir (ortalama 5 cm'ye kadar). Bazı hallerde, aşı yerinde spontane olarak 4 gün içinde azalan ağrılar da görülebilir. Enjeksiyon sonrası ilk 24 saat içinde vücut sıcaklığında 1°C, bazı ineklerde 2°C geçici olarak artış gözlemlenebilir. Bazı duyarlı hayvanlarda, hayati tehlike oluşturabilecek anafilaktik-tip reaksiyonlar oluşabilir. Böyle bir durumda hemen semptomatik tedavi yapılmalıdır. Beklenmeyen bir etki görüldüğünde veteriner bekimine danışınız. Yan etkilerin (ters reaksiyonların) sıklığı aşağıdaki düzene göre tanımlanmaktadır: - Çok sık (tedavi sırasında 10 hayvan arasından 1'den fazlasının yan etki göstermesidir). - Sık (100 hayvan arasında yan etki gösteren 1'den fazla ancak 10'dan azdır). - Seyrek (sık rastlanmayan) (1000 hayvan arasında yan etki gösteren 1'den fazla ancak 10'dan azdır). - Nadir (10.000 hayvan arasında yan etki gösteren 1'den fazla ancak 10'dan azdır). - Çok nadir (10.000 hayvan arasında yan etki gösteren 1'den fazla ancak 10'dan azdır). **ÖZEL ÖNLEMLER:** Veteriner sağlık ürününü hayvanlara veren kişi tarafından alınacak özel önlemler kullanılımalıdır. Bu ürün, mineral yağ içerir. Kazan yapılması/kendinize enjekte etmeniz, özellikle bir eklem veya parmağa enjekte edilmesi halinde ciddi acı verebilir, şişme meydana getirebilir ve acil doktor müdahalesi olmadıkça çok az görülmekle birlikte etkilenen parmağın kaytılı ile sonuçlanabilir. Kazan enjekte edilmesi halinde çok az miktarda enjekte edilmiş olsa bile aşı ambalajı ile birlikte derhal doktora başvurunuz. Eğer acı doktor tedavisinden sonra 12 saatten fazla devam ederse tekrar doktora başvurunuz. **Hafız Uyarıları:** Bu ürün, mineral yağ içerir. Çok az miktarda enjekte edilmiş olsa bile kazan enjekte, örneğin iskemik nekroz ve hatta parmak kaybı ile sonuçlanan yoğun şişme meydana getirebilir. AÇIKLAMA: Uzman cerrah müdahalesi gerekir ve özellikle eğer parmak pulpu veya tendonu söz konusu ise enjekte edilmiş olan yerin derhal emülsiyonu ve irrigasyonu gerekebilir. **Doz aşımı (Varsa semptomlar, acil işlemler, antidotlar):** Önerilen dozun 2 kat fazlası uygulandığında dahi, "Yan Etkileri" maddesinde belirtilenler dışında herhangi bir yan etki gözlemlenmemiştir. **Uyumsuzluklar:** Bu veteriner tıbbi ürün başka bir veteriner tıbbi ürünle karıştırılmamalıdır. **Diğer ilaçlarla etkileşimi ve diğer etkileşim şekilleri:** Bu immünolojik veteriner tıbbi ürünün başka bir veteriner tıbbi ürün ile kullanılması durumunda güvenlik ve etkililiği ile ilgili bilgi bulunmamaktadır. Bu immünolojik veteriner tıbbi ürünün başka bir veteriner tıbbi ürün kullanımıyla önce veya sonra kullanılması ile ilgili karar vaka bazında verilmelidir. **Gebelik, laktasyon ve yumurtlama dönemlerinde kullanımı:** Gebelik ve laktasyonda kullanılabilir. **RAF ÖMRÜ:** Satışa hazır ambalajı içindeki veteriner tıbbi ürünün raf ömrü: 18 ay. İç ambalajı ile açıldıktan sonraki raf ömrü: 15°C - 25°C arasında iken 10 saat. **SAKLAMA KOŞULLARI:** Çocukların ulaşamayacağı ve göremeyeceği yerde bulundurulmalıdır. Soğuk zincirde saklanmalı ve taşınmalıdır. +2°C - +8°C'ye kadar korunmalıdır. Dondurulmamalıdır. Etiketinde yazılı son kullanma tarihinden sonra kullanılmamalıdır. **KULLANILMAMIŞ YA DA ATIK MATERYALİN İHMA KOŞULLARI:** Kullanılmayan veteriner tıbbi ürünler veya bu ürünlerin kullanılmamasından arta kalan maddeler yerel yönetmeliklere göre imha edilir. **TİCARİ TAKDİM ŞEKLİ:** Karton kutu içinde: 3, 10 ve 50 ml'lik (1,5, 25 dozluk) 1 tip 1 renksiz cam şişe, 10, 50, 250 ml'lik (5, 25 ve 125 dozluk) polietilen (PET) şişelere doldurulmuş ve üzerleri kağıt tıpa ve alüminyum kapaklarla kapatılmıştır. **Ambalaj boyutları:** Karton kutu içinde 1 dozluk 1 cam şişe. Karton kutu içinde 1 dozluk 10 cam şişe. Karton kutu içinde 5 dozluk 1 cam şişe. Karton kutu içinde 25 dozluk 1 cam şişe. Karton kutu içinde 125 dozluk 1 PET şişe. Tüm ambalajlar satışa sunulmayabilir. **PROSPEKTÜS ONAY TARİHİ:** 30.11.2017 **GIDA TARIM VE HAYVANCILIK BAKANLIĞI PAZARLAMA İZİN TARİHİ:** 31.03.2011 **PAZARLAMA İZNİ SAHİBİNİN ADI VE ADRESİ:** HIPRA VETERİNER MÜSTAHZARLARI TİC. LTD. ŞTİ. Y. Dudullu Mah. Necip Fazıl Bulvarı Keşap Çarşı Sitesi B2 Blok No: 44/29-30 Ümraniye, İstanbul. Tel: (0216) 526 60 00 Web Adresi: www.hipra.com E-posta Adresi: turkiye@hipra.com Veteriner Hekim Reçetesi ile kullanılmaktadır. **ÜRETİCİ FİRMA BİLGİLERİ:** LABORATORIOS HIPRA, S.A. Avda. la Selva, 135- 17170 Amer (Girona) (SPAIN).

*Değerlerinin çok daha iyi anlaşıldığı
bu zor günlerde* tüm meslektaşlarımızın
Veteriner Hekimler Gününü
kutluyoruz.

The Reference
in Prevention
for Animal Health

İÇİNDEKİLER

Veteriner hekimliğin haber sitesi
www.performansdergileri.com

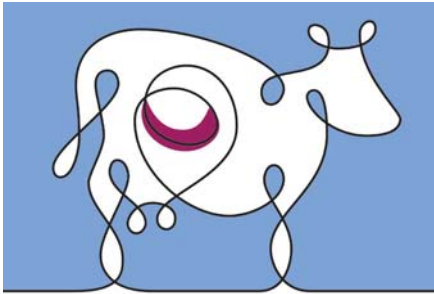
Haber 4
Tarihte pandemiler, salgın hastalıklar

Makale Prof. Dr. Hasan Batmaz 8
Salgın Hayvan Hastalıkları Örneklerinden
COVID-19 Kontrolü

Haber 12
TÜSİAD, "Sürdürülebilir Büyüme Bağlamında
Tarım ve Gıda Sektörünün Analizi" raporunu
tanıttı

Makale 18
Geçiş döneminde karaciğer sağlığının
önemi: B vitaminlerini rasyona ilave edin

Haber 22

ANC Huvepharma,
buzağı sağlığı ve tırnak
hijyenini önemsiyor

Röportaj

Vet. Hek. Can Baklacı:
Buzağı yetiştirme ve ayak
hastalıkları, hayvancılığın
en önemli konularındandır

28

Röportaj

Uz. Vet. Hek. Oğuz
Şenol
Aile işletmeciliği can
çekiyor durumda

30

Haber

İnterhas, VetEBA 2020
Kongresinde genç
veteriner hekimler ile
buluştu

32

Makale Prof. Dr. Ayhan Baştan 34
Büyük Sürülerde Mikoplazmalar Meme
Sağlığı Açısından Önemli Bir Tehdittir

Haber

Türkiye'nin Buzağı Fabrikası Kars'ta Bölgenin
En Büyük Büyükbaş Hayvancılık Çalıştayı
düzenlendi

44

Röportaj

Kars Bölgesi Veteriner
Hekimler Odası Başkanı
Ercan Ödül: Veteriner
hekimlik kutsal bir
meslek ve ülkemiz için
hayati niteliktedir

50

Röportaj

Prof. Dr. İsa Özaydın:
Hayvancılıkta
verimlilik, yerel stratejilerin
ortaya koyabildiği ürünlerin
toplamıdır

58

Röportaj

Doç. Dr. Erol Aydın:
Kars'ın en önemli
sorunlarından birisi
kombinanın
olmayışıdır

60

Röportaj

Prof. Dr. Yavuz Öztürkler:
Doğmadan
kaybedilen buzağılar!

61

Röportaj

Prof. Dr. Cihan
Kaçar:

62

Doğum ve üreme ile ilgili en önemli problem,
sürülerde kızgınlık belirtilerinin görülmemesidir

Sahibi ve Yazı İşleri Md.

Aslan SARIZEYBEK 0532 425 90 93
performansgazetesi@gmail.com

Sayfa tasarım grafik: Aslan SARIZEYBEK

Bölge temsilcileri:

Ankara temsilcisi:

Vet. Hek. Yeşim Yılmaz 0535 851 73 12

İzmir temsilcisi:

Vet. Hek. Hakan Boyar 0533 414 15 32

Malatya temsilcisi:

Vet. Hek. Mehmet Erkan
Doğan 0532 626 90 42

Yönetim yeri:

Ağaoğlu My Town Sitesi A2 Blok D:35 Tepeüstü
Ümraniye - İstanbul 0216 / 650 17 63

Baskı yeri:

Ege Reklam ve Basım Sanatları San. Tic. Ltd. Şti.
Esatpaşa Mah. Ziyapaşa Cad. No:4/1 Ataşehir
İstanbul Tel: 0216 470 44 70
Sertifika No: 45604

Yayın türü:

Ulusal, süreli, aylık dergidir.
Dergimizde yayınlanan makalelerin
sorumlulukları yazarlarına aittir.
İzin alınmadan kullanılamaz.

Megasil CLA

β -Laktamazlara Karşı

Mega Sinerji

Amoksisilin

Klavulanik asit

alke®
www.alkenet.com

Merkez: Sahrayıcedit Mahallesi Batman Sokak Royal Plaza No:18 Kat:6 Kadıköy/İstanbul Türkiye
Telefon : 0 216 379 56 00 | Faks : 0 216 379 55 95 E-Posta : alkenet@alkenet.com
Daha geniş bilgi için firmamıza başvurunuz.

PANDEMİLER SALGIN HASTALIKLAR

Pandemi; dünyada birden fazla ülkede veya kıtada, çok geniş bir alanda yayılan ve etkisini gösteren salgın hastalıklara verilen genel isimdir. Pandeminin toplum düzeyindeki etkisi virüsün bulaştırıcılığına, hastalık oluşturma yeteneğine, toplumdaki bireylerin bağışıklık durumuna, bireyler arası temas ve toplumlar arası ulaşım özelliklerine, risk faktörlerinin varlığına, sunulan sağlık hizmetlerine ve iklime bağlı olarak değişiklik göstermektedir. Enfeksiyondan korunma ve kontrol önlemlerini uygulayarak; enfeksiyonun toplumda yayılmasını azaltmak ve böylece pandeminin erken dönemlerinde enfekte olacak kişi sayısını ve pandemi nedeniyle ortaya çıkacak vakaları azaltmak mümkündür. Pandemi, Dünya Sağlık Örgütü (WHO) tarafından ilan edilir. Yeni ortaya çıkan virüsün insandan insana kolay bir şekilde hızlıca yayılıyor olması önemli kriterlerdir.

COVID-19 yeni korona pandemisi tüm dünyada etkisini devam ettiriyor. İnsanlık tarihinin her döneminde salgın hastalıklar büyük olaylara sebep olarak; imparatorluklar yıkılmış, insanlar kıtalararası göç etmek zorunda kalmışlardır. Antik dönemlerden bu yana insanlığın mücadele etmek zorunda kaldığı salgın hastalıklardan en çok etki edenler arasında ise veba, kolera, tifüs, çiçek, ebola ve grip yer almıştır.

Bu hastalıklara bağlı olarak milyonlarca insan hayatını kaybetti ve günümüzde de bu süreç devam etmektedir. Tarihteki salgın hastalıklara bağlı ölüm sayılarının çok daha fazla olması, tıbbın günümüzdeki kadar gelişmemiş olması, karantina uygulamalarının gerektiği şekilde yapılamamasına bağlanabilir.

Dünya Nüfusunu Etkileyen Ölümcül Salgın Hastalıkların Kronolojisi

Tarihten günümüze kadar dünya nüfusunu etkileyen salgın hastalıklar hep bir şekilde kendini göstermiş. Birçok kez ciddi boyutlara varan ölümlere sebep olan salgın hastalıklar, şu şekilde gerçekleşmiş:

MÖ. 430 Çiçek Hastalığı Salgını

Variola virüsünün neden olduğu çiçek hastalığı salgını Atina'da 30.000'den fazla kişinin ölmesine ve Atina nüfusunun en az 20% azalmasına neden olmuştur.

MS. 541 Justinian Vebası

MS. 541 yılında başlamış ve 200 yıl boyunca Orta Doğu, Asya ve Akdeniz havzasında yaklaşık 50 milyon kişinin ölümünden sorumlu olmuştur. Veba, enfekte olmuş pireler tarafından ısırlan sıçanların yaydığı bakterilerden yayılmıştır.

1334 Büyük Londra Vebası

1334 yılında Çin'de başlayan salgın ticaret yolları vasıtası ile yayılmıştır. İtalya'nın Floransa kenti salgının ilk altı ayında 90.000 sakini kaybetmiştir. Salgın Avrupa genelinde yaklaşık 25 milyon kişinin ölümüne neden olmuştur.

1519 Meksika Çiçek Hastalığı Salgını

Hernando Cortes 1519 yılında bugün Meksika olarak adlandırılan topraklara geldiğinde yaklaşık 25 milyon kişi bölgede yaşıyordu. Takip eden iki yıl boyunca çiçek salgını 5 ila 8 milyon kişinin ölümüne sebep olmuştur.

Takip eden 100 yıl boyunca Avrupalı gezginler vasıtası ile yayılan salgınlardan dolayı bu yerli nüfusun sadece 2 milyonu hayatta kalmıştır.

1633 Massachusetts Çiçek Hastalığı Salgını

Fransa, İngiltere ve Hollanda'dan ge-

len yerleşimciler vasıtasıyla 1633 yılında Massachusetts'e ulaşan virüs hızla yerli Amerikan nüfusuna yayılmıştır. Net sayı bilinmese de avrupalıların gelişile bu hastalık nedeni ile **20 milyon** kişinin öldüğü tahmin edilmektedir.

1860 Çin Veba Salgını

1860'lı yıllarda Çin'de yayılmaya başlayan salgın 20 yıl içerisinde Çin, Hindistan ve Hong Kong'da **12 milyondan fazla** insanın ölümüne sebep olmuştur.

1918 İspanyol Grip Salgını

Tüm dünya çapında 21 milyon tescilli, **50 milyona** (bazı kaynaklara göre de **100 milyon**) yakın tahmini kayba sebebiyet vermiş bir grip salgınıdır. İnsanlar neredeyse aniden denilecek bir hızda ciğerleri dolarak ölmüştür. İnsanlık tarihinin yayılma hızı açısından en hızlı toplu ölümüne sebebiyet vermiştir. H1N1 virüsünün ölümcül bir alt türü neden olmuştur.

1952 Çocuk Felci Salgını

1952 yılında Amerika'da 60.000 çocuğa bulaşmış ve **3.000'inin** ölümü ile sonuçlanmıştır. 3 yıl sonra geliştirilen polio aşısı ile bulaşıcı hastalıkla mücadele edilebilmiştir.

İlk aşırı geliştiren ekibin lideri Jonas salk'ın doğum günü olan **24 Ekim**, her yıl "Dünya çocuk felci günü" olarak kutlanıyor.

1984 Aids

1984 yılında bilim adamları Aids'in sebebinin HIV olduğunu tespit ettiler. O yıl virüs Amerika Birleşik Devletle-

rinde 5500'den fazla kişinin ölümüne neden oldu.

Bugün dünyada 35 milyondan fazla insan HIV taşıyıcısı olarak yaşamını sürdürmektedir. Hastalığın raporlanan ilk vakalarından günümüze **25 milyondan fazla** insan Aids nedeni ile yaşamını kaybetmiştir.

2003 Sars

2003 yılında ilk olarak Çin'de tanımlanan hastalığın Kasım 2002'de ortaya çıktığı tahmin edilmektedir. Temmuz 2003'e gelindiğinde 8000 vaka bildirilmiş ve **774 ölüm** kaydedilmiştir.

2009 H1N1 Salgını

Ülkemizde de görülen bu virüsün dünya üzerinde **575.000** kişinin ölümüne sebep olduğu tahmin edilmektedir ancak kayıtlı ölüm sayısı sadece **18.500**'dür.

2010 Haiti Kolera Salgını

Ülkeyi felç eden 12 Ocak 2010 Haiti depremi sonrası başlayan salgının en az **10.000** kişiyi öldürdüğüne inanılmaktadır. Salgın ülkenin yeniden inşa çabalarını engellemiştir.

Birleşmiş Milletler, daha sonra "Nepal Barış Gücü askerlerinin salgına sebep olduğu iddialarını" reddettiği için özür dilemiştir.

2012 Kızamık, Tifo ve Tüberküloz

2012 yılında dünya çapında yaklaşık **122.000** kişi kızamıktan nedeni ile öldü. Tifo'nun **216.000**, tüberküloz'un ise yaklaşık **1.3 milyon** kişiyi öldürdü-

ğü bilinmektedir.

Günümüzde sağlık görevlilerinin en çok ilgilendiği bulaşıcı hastalıklardan bazıları bunlardır.

2014 Ebola Salgını

Batı Afrika'da yayılan Ebola salgını kayıtlardaki en büyük Ebola salgını olarak geçmektedir. Virüs 2016 yılında tespit edildiğinde salgının **11.300**'den fazla ölüme sebep olduğu düşünülmektedir.

2016 Zika Virüsü Salgını

Doğum kusuruna sebep olan ilk sivri-sinek kaynaklı hastalıktır. Dünya sağlık örgütü virüsün Amerika kıtasında çok hızlı bir şekilde yayıldığını ve kısa sürede 3-4 milyon kişiyi etkileyeceğini ilan etmiştir. Diğer salgın hastalıklar kadar ölümcül olacağı düşünülmesine de yaydığı korku ile gelecek nesillere özellikle doğum oranına büyük ölçüde etki edeceği düşünülmektedir. Düşük ve ölü doğuma da neden olmaktadır.

2019 COVID-19 Koronavirüs Salgını

Aralık 2019'da Çin'de başlayan hastalık çok kısa bir sürede tüm dünya ülkelerinde görülerek mart 2020 de DSÖ tarafından pandemi olarak nitelendirilmiştir. Salgın 3.5 milyon kişide görülmüş ve 250 binden fazla kişinin ölümüne neden olmuştur. Salgın halen devam etmektedir.

BİLEŞİMİ:

Berrak, renksiz ve steril çözeltinin her ml'si;

L-Arginin HCl 50 mg

(41,3 mg L-Arginin'e eşdeğer)

Kalsiyum boroglukonat 50 mg

(4,15 mg Kalsiyum'a eşdeğer)

BÜYÜME ve VERİM FORMÜLÜ

- ✓ Genç Hayvanlarda Gelişimi Hızlandırır^{1, 2}
- ✓ Canlı Ağırlık Artışı Sağlar^{1, 2}
- ✓ Bağışıklık Sistemini Güçlendirir³
- ✓ Büyüme Hormonunu Stimüle Eder⁴

SALGIN

HAYVAN HASTALIKLARI

ÖRNEKLERİNDEN

COVID-19

KONTROLÜ

COVI

Yazar: Prof.Dr. Hasan BATMAZ
Çiftlik Hayvanları Hekimliği Derneği Başkanı
Bursa Uludağ Üniversitesi Veteriner Fakültesi
İç Hastalıkları Anabilim Dalı Öğretim Üyesi

Yeni corona virüs enfeksiyonu COVID-19 pandemi oluşturmuştur. İnsanlarda epidemi ve pandemi ile seyreden hastalıklar gibi hayvanlarda pandemik ve enzootik tarzda seyreden birçok hastalık bulunmakta ve özellikle enzootik tarzdaki enfeksiyonlar sık karşılaştığımız problemlerdir. Pandemi ile seyreden hayvan hastalıklarına en iyi örnek sığır vebasıdır. Sığır vebası 1700'li yıllarda milyon sığırın ölümüne yol açtığından 1762'de Fransa'nın Lyon kentinde ilk Veteriner Fakültesi kurulmasına neden olmuştur. COVID-19 gibi %90-100 oranında morbidite ile pandemi düzeyinde seyreden sığır vebasında

mortalite oranı da hemen hemen aynıdır. COVID-19'un sığır vebasına göre avantajı ölüm oranının düşük olmasıdır; ancak dezavantajı aşısının şu an olmamasıdır.

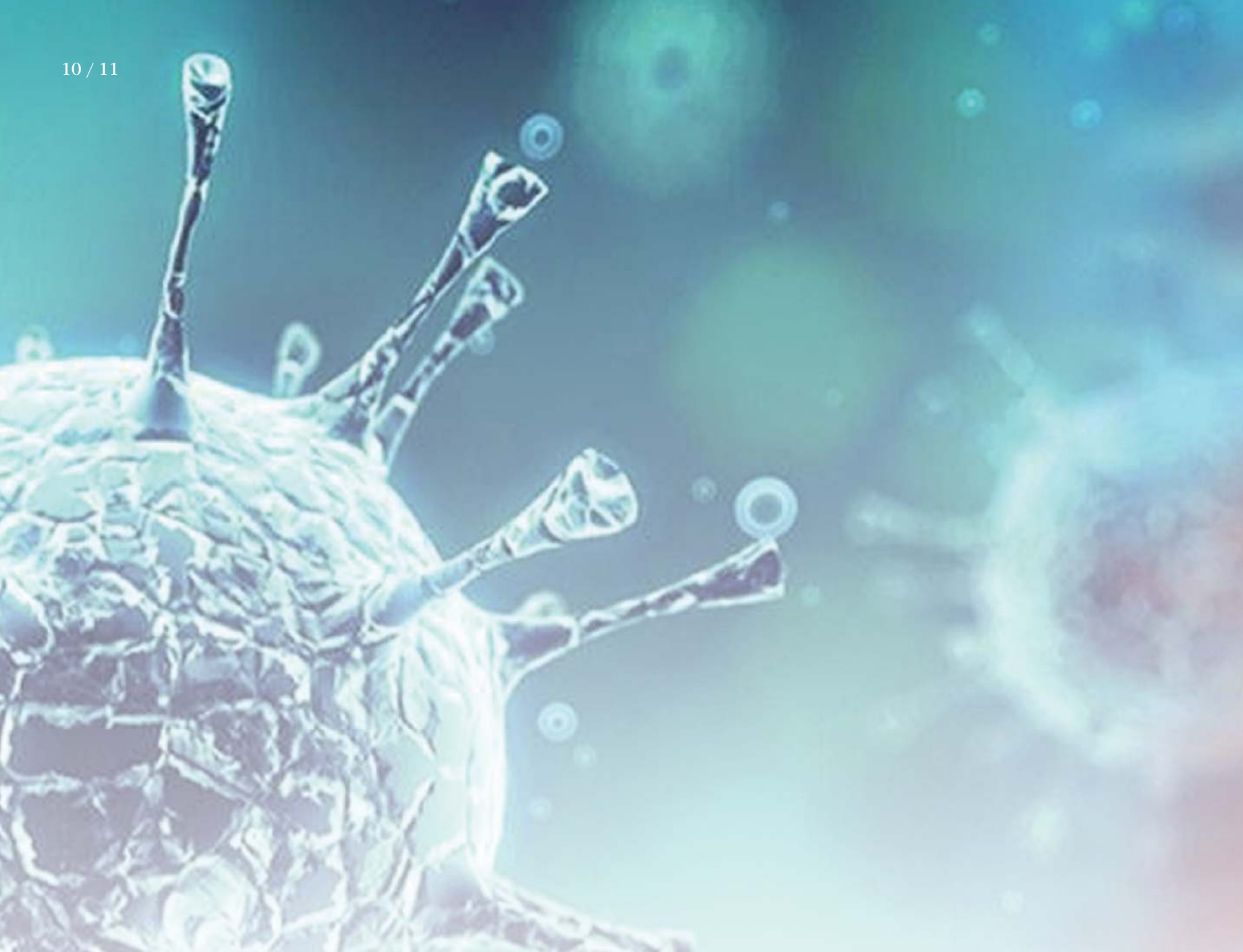
Hayvanlarda sığır vebası dışında birçok salgın hastalık görülmekte olup, enfeksiyon hastalıkların kliniği alanında çalışan veteriner hekim olarak görüşlerimi paylaşmak istiyorum.

1- Neden daha çok kişiye test yapılmalı?

COVID-19'un kontrolünde klinik mikrobiyoloji, enfeksiyon hastalıkları uzmanlarının birçoğu ve özellikle

halk sağlığı uzmanlarının üzerinde durduğu konu, çok sayıda test yapıp salgının kontrol altına alınmasıdır.

Bunun en iyi örneklerini Güney Kore ve Almanya'da görüyoruz. Şu anda ülkemizde çoğunlukla solunum şikayeti geçiren ve akciğer tomografisinde pnemoni bulguları tespit edilen kişilerde tanı testi uygulanmaktadır. Özellikle klinik mikrobiyolog ve enfeksiyon hastalıkları uzmanlarının da çok iyi bileceği gibi enfeksiyon salgın hastalıkların tanısında, klinik bulgularla beraber epidemiyolojik bilgiler göz önünde bulundurulur. Hayvanlarda sıkça karşılaştığımız salgın ve

bulaşıcı hastalık deneyimlerimizde klinik bulgu ve epidemiyolojik bilgilerle tanı yapılabilir. Bir bölgede hayvanlarda hastalık ilk çıktığında tanının kesinleşmesi için laboratuvar testlerine başvurulur. Aynı bölgede benzer semptomlarla seyreden hasta hayvanların hepsine test uygulanmadan durum o enfeksiyon hastalık olarak kabul edilir. Bu nedenle enfeksiyonun yayılmasının sınırlandırılması ve kontrol altına alınması için şüpheli durumlarda test yapılmalıdır. Ancak klinik tanı konulmuş olaylarda tanının kesinleşmesi ve gerekli resmi işlemlerin yapılması ve protokollerin uygulanması için teste gereksinim vardır. Tıp doktorlarının da çok iyi bildiği gibi, bilgisayarlı tomografi ise herhalde yalnız hastalığın akciğer bulgularının derecesi ve seyrini değerlendirme

için yapılabilir. Eğer büyük çoğunluğu akciğer tomografisi çekilecek düzeye gelmiş hastalarda bu yapılacak olursa enfeksiyonun yayılmasının önüne geçmekte geç kalınmış olur.

2- Neden erken dönemde test yapılmalı?

Hayvanlarda subklinik seyreden enfeksiyon hastalıklarının kontrolünde test et, elimine et, biyogüvenlik (TEB) kuralları uygulanır. Aşısı olan enfeksiyonlarda buna aşılama da (TEBA) eklenir. Eğer çiftliklerde hayvanlarda yalnız klinik belirti gösteren hayvanlara test uygulanırsa çok geç kalınmış olur, çünkü klinik olarak hasta hayvanın yanında çok sayıda subklinik enfekte hayvan var demektir. Buna da buzdağı prensibi adını veremeyiz. Yani 1-2 tane klinik hasta hayvan olduğunda enfeksiyonun özelliğine

göre değişmekle birlikte 20-100 kadar enfekte hayvan var demektir. COVID-19 enfeksiyonunda da şüpheli kişilere test ile tanısı yapıldıktan sonra bu insanların izole olması hastalığın yayılmasını önleyecektir. Şüpheli kişilere test yapılmasına da doktor karar vermelidir.

3- Hastaların izole edilmesi neden çok önemli?

Salgın hayvan hastalıklarının kontrolünde karantina çok önemlidir. Karantina kurallarına uyulmadığında salgın hastalıkları kontrol etmek en büyük sıkıntıdır. Hayvan hastalıklarında bunun en iyi örneği şap hastalığıdır. Bu nedenle hastaların, şüphelilerin izole olması ve karantina uygulanması COVID-19 pandemisinin kontrolü açısından son derece önemlidir.

4- Bütün hastaneler pandemi hastanesi olmalı mı?

Hayvanlarda enfeksiyon hastalıklarının kontrolünde ari işletme sistemi uygulanmaktadır. Hedef tüm işletmelerin enfeksiyon hastalıklardan ari olmasını sağlamaktır. Ancak bütün işletmelerin başlangıçta enfeksiyon hastalıklardan ari olması mümkün olmayacağından hiç olmazsa belli çiftlikleri ari düzeyde tutmaktır. Buna paralel olarak COVID-19 salgınında da bütün hastanelerin pandemi hastanesi ilan edilmemesi gerekir. Çünkü hergün yüzlerce önemli sağlık problemi olan kişilerin ihtiyaç olduğunda pandemi olmayan hastanelere gidebilmesi sağlanmalıdır.

5- Geleceğe yönelik olarak enfeksiyon hastalıklarının kontrolünde ne yapılabilir?

Diğer bir konuda pandemi dışındaki

enfeksiyon hastalıklarla ilgilidir. Günümüzde Avrupa akreditasyon değerlendirme (EAEVE) sisteminden geçen veteriner fakültelerinde enfeksiyon hastalığa yakalanmış hayvanların barınacağı yerler hastanenin normal girişinden değil, ayrı girişlerinden olma zorunluluğu getirilmiştir.

Günümüzde hemen hemen bütün insan hastanelerinde enfeksiyon kliniklerinin ayrı girişleri bulunmamaktadır. Özellikle büyük hastanelerde kardiyo-loji, kadın-doğum, onkoloji gibi ayrı binalar halinde hizmet vermektedir. Enfeksiyon hastalıkları kliniklerinin de ayrı binalar halinde olması veya hiç olmazsa girişlerinin ayrı olması herhalde ilgili uzmanlarca üzerinde durulması gereken konu olabilir.

Geçmişte de tüberküloz senatoryumları, lepra hastaneleri bunların örnekleridir. Bu ayrı giriş ve binalar pande-

mi durumları için yetersiz olacaktır, ancak daha sınırlı düzeyde bulaşıcı hastalıkları önleme ve kontrol etmede önemli bir biyogüvenlik oluşturacaktır.

COVID-19 pandemisinin yaygın biçimde seyrettiği bugünlerde veteriner hekimlerin hayvan sağlığı ile ilgili görevlerini yaparken diğer insanlarla mesafesini korumalı ve her zaman olduğu gibi zoonotik hayvan hastalıklarından korunmak için eldiven başta olmak üzere gerekli biyogüvenlik önlemlerini almalıdırlar.

Bu salgın süresince özellikle başta doktorlar olmak üzere bütün sağlık çalışanlarına ve çalışmak zorunda kalan bütün vatandaşlarımıza kolaylıklar diliyorum.

TÜSİAD “SÜRDÜRÜLEBİLİR BÜYÜME BAĞLAMINDA TARIM VE GIDA SEKTÖRÜNÜN ANALİZİ” RAPORUNU TANITTI

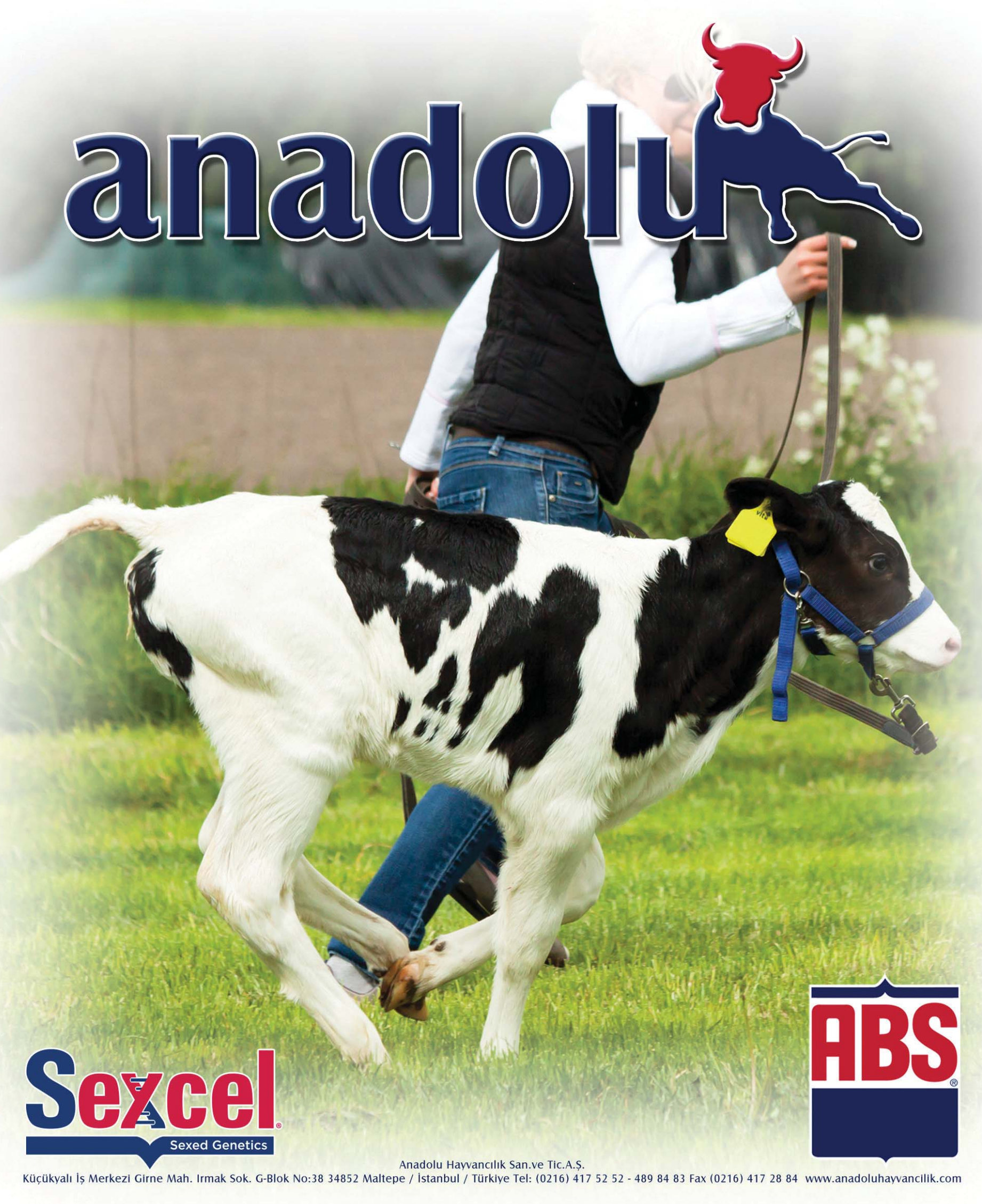
TÜSİAD Sürdürülebilir Büyüme Bağlamında Tarım ve Gıda Sektörünün Analizi” başlıklı rapor Tekfen Tower’da tanıtıldı.

Rapor tarım ve gıda sektörünün potansiyelinin gerçekleştirilmesi, ekonomik değerinin artırılması ve hem üreticinin hem de tüketicinin kazanması için etkin politikaların oluşturulmasına ve uygulanmasına katkı sağlama hedefiyle hazırlandı. Rapor çalışması tarım ve gıda sektöründe ekonomik, kurumsal, hukuki, çevresel ve kültürel çözüm niteliğinde ve değer zinciri boyunca üreticiden tüketiciye kadar tüm paydaşlara yönelik, entegre, bütüncül, kapsayıcı ve kalıcı politikaları gerçekleştirmek amacıyla öneriler sunuyor.

Toplantının açılış konuşmaları TÜSİAD Yönetim Kurulu Başkanı Simone Kaslowski, Tekfen Holding Kurucu

anadolu

Sexcel
Sexed Genetics

Anadolu Hayvancılık San.ve Tic.A.Ş.

Küçükyalı İş Merkezi Girne Mah. Irmak Sok. G-Blok No:38 34852 Maltepe / İstanbul / Türkiye Tel: (0216) 417 52 52 - 489 84 83 Fax (0216) 417 28 84 www.anadoluhayvancilik.com

TÜSİAD Yüksek İstişare Konseyi Başkanı Tuncay Özilhan:

Tarımı ihmal eden ülkeler geleceklerini tehlikeye atar

Onursal Başkanı, Yönetim Kurulu Üyesi Ali Nihat Gökyiğit ve TÜSİAD Yüksek İstişare Konseyi Başkanı Tuncay Özilhan tarafından yapıldı. Konuşmaların ardından Boğaziçi Üniversitesi Ekonomi Bölüm Başkanı ve Sürdürülebilir Büyüme Bağlamında Tarım ve Gıda Sektörünün Analizi Çalışması Koordinatörü Prof. Dr. Gökhan Özertan “Sürdürülebilir Büyüme Bağlamında Tarım ve Gıda Sektörünün Analizi” raporu sunumunu gerçekleştirdi. Toplantıda “Tarım ve Gıda 2020” konulu bir de panel düzenlendi.

TÜSİAD Yönetim Kurulu Başkanı Simone Kaslowski açılış konuşmasında “Ülkemiz, dünyamız, çok kritik dönemlerden geçiyor. Savaşlar, göçler, salgın hastalıklar gündemi çok ağırlaştırıyor. Bu zor günleri dayanışma ile geçeceğiz. Uluslararası işbirliğinin önemini bir kez daha görüyoruz. TÜSİAD olarak, son beş yılda üçüncü kez bu alanda rapor hazırladık. Değer zinciri oldukça uzun; sektörel derinliği çok katmanlı; çok parçalı bir sektörden bahsediyoruz. Tarım ve gıda sektörümüzün karşı karşıya kaldığı yapısal sorunları çok iyi biliyoruz. Hem TÜSİAD’ı hem sektördeki bir çok paydaşımızın çalışmaları, belli öncelikli konulara dikkat dikkat çekiyor. Paylaştığımız raporumuzda da önceliklendirilmiş bazı alanlara yönelik, somut ve uygulanabilir nitelikte çözüm önerilerini geliştirmeyi hedefledik.

Sektörün durumuna bakarken bir di-

ğer merceğin de kentleşme olması gerekiyor. Türkiye nüfusunun %90’ından fazlası şehirlerde ve ilçelerde yaşıyor. Sektördeki ölçek sorununa, kırdan kente göç, yaşlanan tarım nüfusu gibi etkenleri de eklediğimizde konunun sosyal öncelik alanları da netleşiyor. Tarımı gençlerin, girişimcilerin ilgi alanına çekmeliyiz. Bu çerçevede, eğitim reformunun ve teknolojik gelişmelerin kayda değer rol oynayabileceğine inanıyorum.

Şimdiye kadar tarım ve gıda sektörünün, Dördüncü Sanayi Devrimi’nin sunduğu fırsatları uygulama konusunda, görece geride kaldığını görüyoruz. Nesnelerin interneti, yapay zeka ve blokzinciri teknolojilerinde farkındalığın artması sektörün yarattığı katma değeri tetikleyecektir. Ülkemizde,

tarımda teknoloji kullanımını yaygınlaştırmayı görev edinmiş şirketleri ve start-up’ları memnuniyetle takip ediyoruz. Bu çerçevede, TÜSİAD SD² programının bu ekosisteme de önemli katkılar sağlayacağına inanıyor ve şirketlerimizi bu vesile ile Programın 2020 dönemine katılmaya davet ediyorum” dedi.

TÜSİAD Yüksek İstişare Konseyi Başkanı Tuncay Özilhan da konuşmasında “Türkiye’nin tarım sektöründe atması gereken önemli adımlar var. Avrupa’nın en büyük, dünyanın ise yedinci büyük tarım alanına sahip olmamıza rağmen verimli arazi ve yatırım yetersizliğinden, Ar-Ge kapasitesi düşüklüğünden, teknoloji ve inovasyon konusunda farkındalık eksikliğinden

Eski Tarım Bakanı Mehdi Eker'de toplantıya katılarak bir konuşma gerçekleştirdi

TÜSİAD Yönetim Kurulu Üyesi Metin AKMAN OECD/BIAC Gıda ve Tarım Komitesi Başkanı

Yaşar Holding Yönetim Kurulu Başkan Vekili

söz ediyoruz. Dijitalleşmenin ve yeni teknolojilerin sunduğu fırsatlar doğru değerlendirilirse, Türkiye ekonomisine büyük katkı sağlanacak, ülkemizin küresel pazarlardaki duruşu güçlenecektir" dedi.

Tuncay Özılhan konuşmasının sonunda "Tarımı ihmal eden ülkeler geleceklerini tehlikeye atar. Biz onlardan olmayalım" diyerek tarımın önemine dikkat çekti.

Tarım ve Gıda 2020: Sürdürülebilir Büyüme Bağlamında Tarım ve Gıda Sektörünün Analizi Raporunda tarım ve gıda sektöründe değer zinciri boyunca üreticiden tüketiciye entegre, bütüncül, kapsayıcı ve kalıcı politika önerileri sunuluyor.

Vizyon olarak "Ülke politikalarında stratejik olarak konumlandırılmış ve önceliklendirilmiş bir tarım ve gıda

sektöründe 150 milyar dolar sektör büyüklüğüne ulaşmak"

Hedef olarak da; sektörün potansiyelinin gerçekleştirilmesi, ekonomik değerin artırılması, hem üreticinin hem de tüketicinin kazanması amaçlanıyor.

2019- 2028 arasında nüfus baskısı sebebiyle tarım ürünlerine olan talebin, %15 dolayında artacağı beklenmektedir. Ekilen arazilerin artmadığı, hatta kimi ülkelerde azaldığı bir dünyada, öngörülen %15'lik üretim artışı ile sağlanmak durumundadır.

Tarım ve-gıda tedarik zincirinde ürünlerin yaklaşık 3'te 1'i zincir boyunca kaybolmaktadır. Az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerdeki kayıpların %40'ı lojistik süreçlerinde (depolama, nakliye ve paketleme), gelişmiş ülkelerdeki kayıpların %40'ı ise perakende

ve tüketim süreçlerinde olmaktadır.

Tarımın Katma Değeri: 44 milyar dolara düştü

Türkiye'de tarım katma değeri, 1980'lerden 2010'a kadar sürekli artış kaydederek 70 milyar dolar seviyesine ulaşmıştır. Ancak 2010 yılı sonrasında tarım katma değerinde 2018 yılına kadar keskin bir gerileme yaşanmış ve 44 milyar dolara düşmüştür. Söz konusu gerileme sadece kur ve toplam iktisadi aktivitedeki gelişmeler ile açıklanamayacak kadar keskindir.

Tarımsal üretim faaliyetlerinin iklim değişikliğinden önemli derecede etkilenmesi beklenmektedir. 1.1-1.3 derece sıcaklık artışının reel GSYH'de 2030-2034 yılları arasında %1; 2040-2049 yılları arasında %1.4'lük bir düşüş yaratması öngörülmektedir.

Türkiye tarımının güçlü ve zayıf yönleri

GÜÇLÜ YÖNLER

- Biyolojik çeşitlilik
- Zengin iklim ve coğrafi koşullar
- Yeterli miktarda tarım arazisi ve iş gücü
- Dünyanın en büyük fındık, kiraz, incir, kayısı, ayva ve nar üreticisi
- Dünyada 55 ürünün üretiminde ilk 10 arasında
- Tarıma dayalı sanayinin varlığı
- Gitgide daha da artan yenilenebilir enerji kullanımı
- Artmakta olan uluslararası işbirlikleri
- Tarım sigorta sisteminin etkin olarak çalışabilmesi

ZAYIF YÖNLER

- Çok sayıda ve sınırlı büyüklükte ekilebilir arazi
- Sınırlı tarımsal teknoloji bilgisine sahip ve piyasalara erişimi olmayan çok sayıda küçük üretici
- Tarımsal üretimde planlama eksikliği
- Etkin olmayan üretici örgütleri ve birlikleri
- Düşük seviyeli akademi-endüstri-kamu işbirliği
- Yetersiz Ar-Ge ve teknoloji kullanımı

●Yetersiz sermaye ve finansmana erişim zorlukları

●Çok sayıda aracı içeren piyasa yapılanması

●Tarımsal üretim ve pazarlama konusunda yetersiz eğitim

●Bazı girdilerde ithalata bağımlılık

●Dünyadaki toplam tarımsal ihracatın %1'i

●Orantısız kota uygulamaları

●Serbest Ticaret Anlaşmalarının pazarda adil rekabeti bozması

●Tarımsal veri eksikliği

TEHDİTLER

●Sürdürülebilir olmayan tarım politikaları

●Toprak ve su kaynaklarının kirlenmesi

●Tarımsal arazinin terkedilmesi ya da tarım dışı amaçlarla kullanılması

●Kırsal kesimde yaşanan nüfus yapısı değişikliği ve tarımsal üretime karşı ilginin azalması

●Yüksek taşıma maliyetleri

●Uzun vadede düşük tahıl verimi ön-gören iklim modelleri

●Özel sektör veya araştırmacıların önündeki bürokratik engeller

●Türkiye'nin AB Ortak Tarım

Politikası'nın gerekliliklerine henüz tam hazır olmaması

●Tohum, pestisit ve ilgili ürünlerdeki küresel tekeller

●Küresel gıda krizleri

●Önemli tarım alanlarında kuraklık ve sulama ile ilgili problemler

FIRSATLAR

●Yeni ulusal tarım politikaları

●Arazi bütünleştirilmesi

●Yeni destek modellerine geçişin başlaması

●Sulama yapılan tarım arazisi miktarında artış

●Bölgesel kalkınma politikaları

●Bilgi ve iletişim ve lojistik gibi sektörlerdeki teknolojik gelişmeler

●Türkiye'deki ulaştırma altyapısının gelişmesi

●Teknoloji, finans ve imalat sektörlerinin tarıma olan ilgilerinin artması

●İzlenebilirlikte ve tüketici farkındalığında artış

●Helal gıda konusunda yüksek potansiyel

●Tarım sektöründe çalışmaya motive edilebilirlerse, genç nüfus potansiyeli

anadolu

Montbeliarde

GEÇİŞ DÖNEMİNDE KARACİĞER SAĞLIĞININ ÖNEMİ: B VİTAMİNLERİNİ RASYONA İLAVE EDİN

Geçiş dönemi süt inekleri için oldukça zorlu bir dönemdir. Metabolizmalarının süt vermeyen bir dönemden laktasyon dönemine hızlıca adapte olması gerekmekte, bir sonraki üreme periyodu için reproduktif olarak kendini hazırlamalıdır.

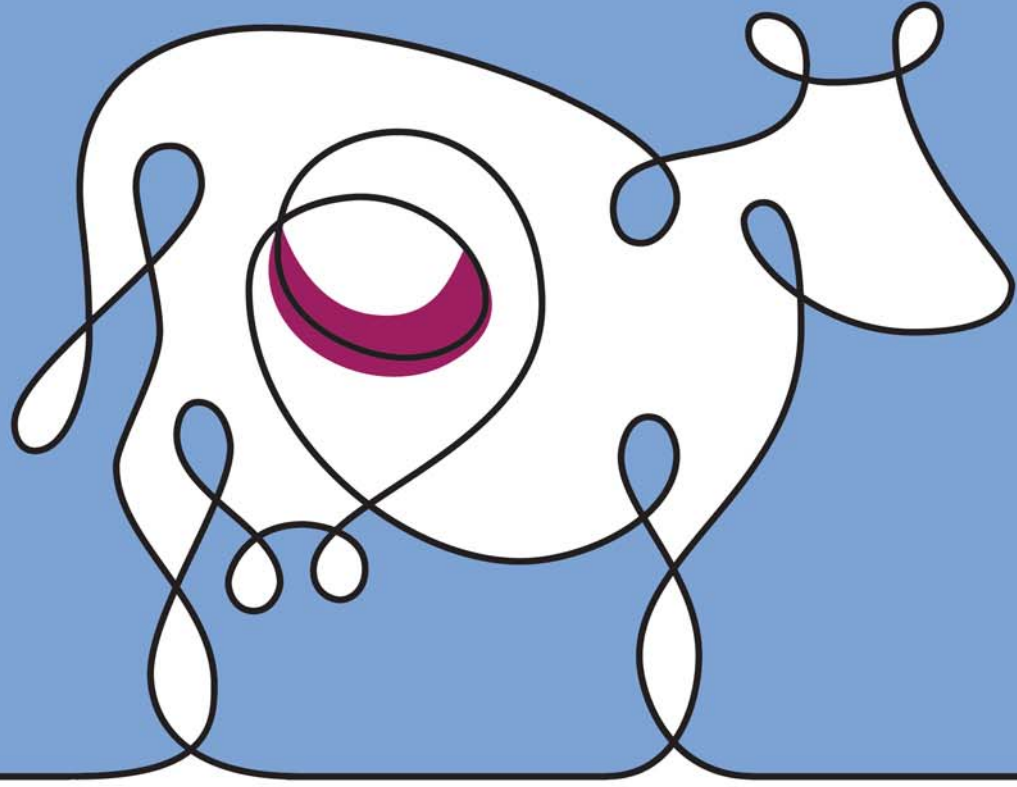
Bu ani metabolik değişiklik ineklerin süt üretmesi ve reproduktif performans için yüksek miktarda glikoz ihtiyacı doğurur. Adipoz doku, insülin direnci geliştirerek glikoz fazlası oluşturur. Genellikle bu dönemde alınan kuru madde miktarı hayvanın enerji ihtiyacını karşılayamamakta bu nedenle yağ doku esterleşmemiş yağ

asitleri (NEFA) üretebilmek için mobilize olur ve fazladan bir enerji kaynağı oluşturur. Bu metabolik adaptasyon yüksek verimli ineklerde normal bir süreçtir. Ancak yağ dokunun mobilizasyonu karaciğerin metabolize edebilecek kapasitesinin üzerine çıkar ise hayvan için yıkıcı sonuçlar doğurabilir. Bu durumda karaciğerde bulunan yağ miktarı organın fonksiyonlarını yapmasına engel olacaktır.

Karaciğer sağlığı, glikoz üretimi, amonyağın vücuttan atılımı, antikor üretimi ve pek çok diğer metabolik aktivite için oldukça önemlidir. Ruminantlar, rumene gelen glikozu uçucu

yağ asitlerine çevirme mekanizması ile monogastrik hayvanlardan ayrılır. Süt ineğinin glikoz sentezleme ihtiyacı vardır ve sentezleme karaciğerde meydana gelir. Erken laktasyon döneminde süt ineklerinin 40 kg lık süt üretimi için, 2,9 kg glikoz üretmeye ihtiyacı vardır (Lucy et al, 2013). Dolayısıyla artan glikoz üretimini karşılayabilmek için karaciğer üzerinde fazladan baskı oluşur ve bu dönemde karaciğer sağlığı büyük önem taşır.

Geçiş döneminde karaciğer sağlığını iyileştirmek için en iyi araç esansiyel besin maddelerinin hayvana temin edilmesidir. Kolin ve bazı B vitamin-

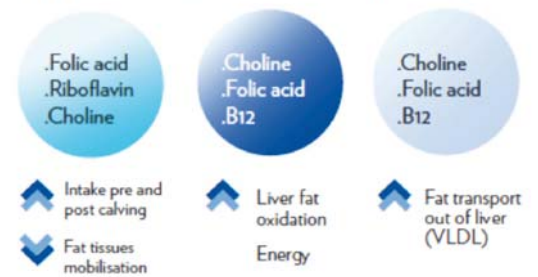

leri (Folik Asit, B12 ve Riboflavin), karaciğer dokusundaki yağ mobilizasyonunu azaltarak, yağ oksidasyonunu iyileştirerek ve yağın karaciğer dışına taşınmasına yardım ederek karaciğer sağlığı açısından önemli bir rol oynarlar (Şekil 1).

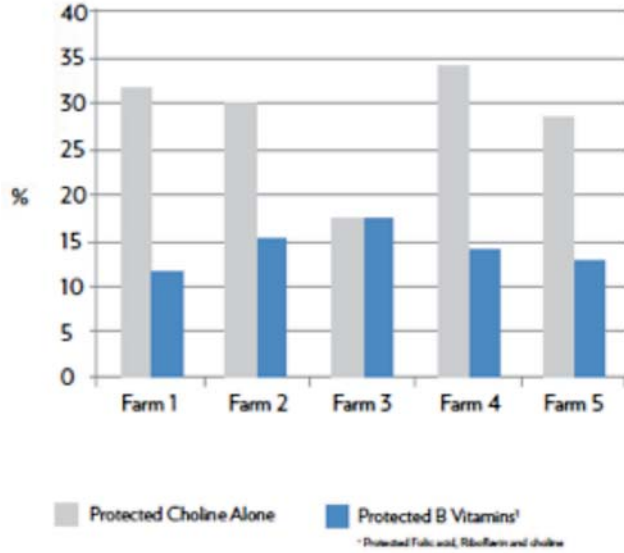
Kolin, folik asit ve riboflavin karışımının doğum öncesi ineklerde kuru madde tüketimini arttırdığı gözlemlenmiştir (Evans et al, 2006). Kuru madde tüketiminin arttırılması, hayvana fazladan enerji sağlayacak ve dolayısıyla yağ dokunun mobilizasyonunu azaltarak metabolizmada önemli bir

rol oynayacaktır. Kolin ve folik asit, karaciğerde bulunan fazla miktardaki yağın oksidasyonu için gerekli olan karnitinin üretiminde rol oynarlar. Böylelikle karaciğer fonksiyonlarını iyileştirirler. Bunun yanı sıra B12, metil malonik asit miktarını azaltarak yağ oksidasyon metabolizmasını iyileştirir. Kolin, folik asit ve B12, metil gruplarını düşük dansiteli lipoprotein (VLDL) üretimi için diğer bileşenlerle veren metil donörleridir. VLDL, yağın karaciğerden taşınmasına yardımcı olmaktadır.

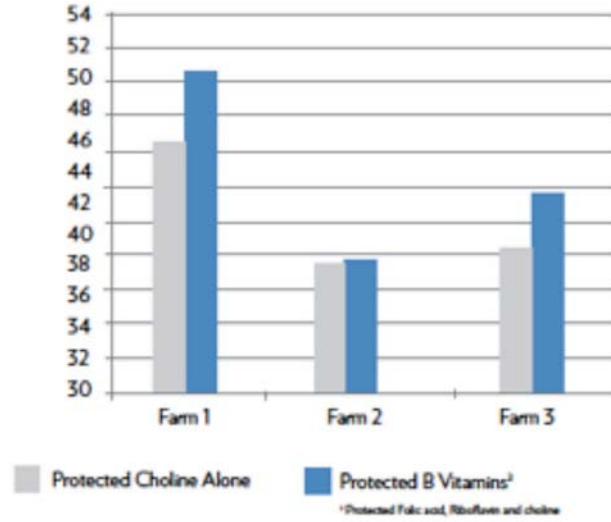
Figure 1. Choline and B vitamins roles in reducing liver fat infiltration

Geçiş döneminde karaciğer sağlığını iyileştirmek için en iyi araç esansiyel besin maddelerinin hayvana temin edilmesidir. Kolin ve bazı B vitaminleri (Folik Asit, B12 ve Riboflavin), karaciğer dokusundaki yağ mobilizasyonunu azaltarak, yağ oksidasyonunu iyileştirerek ve yağın karaciğer dışına taşınmasına yardım ederek karaciğer sağlığı açısından önemli bir rol oynarlar (Şekil 1).

Graph 1. Prevalence of subclinical ketosis

Ticari çiftliklerde yapılmış denemelerde korunmuş kolin, folik asit ve riboflavin karışımının, sadece korunmuş koline kıyasla geçiş döneminde, kandaki BHB oranlarını düşürmede daha etkili olduğu gözlemlenmiştir (Jefo internal data 2012-2014) (Grafik 1)

Graph 2. Daily milk production, first test, kg

Grafik 2'de, rasyona tek başına korunmuş kolin ilavesi yapılmış sürüye kıyasla, korunmuş B vitaminleri karışımı ilavesi yapılan çiftliklerde, daha sağlıklı ve daha yüksek miktarda süt üreten inekler gözlemlenmiştir.

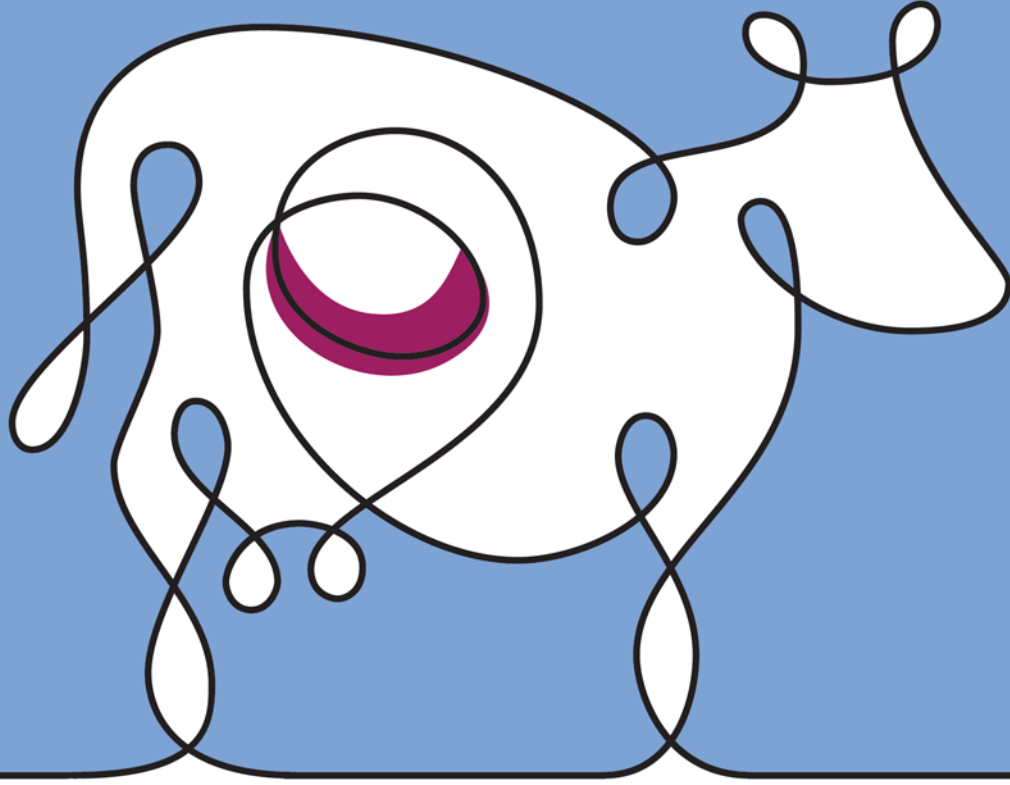
Geçiş döneminde süt ineklerinin metil donörlerine çok ihtiyaçları vardır (Pinotti 2002). Esansiyel bir aminoasit olan metiyonin de iyi bir metil grubu kaynağıdır ancak, sütte protein sentezlenmesi ve bağışıklık üzerindeki rolü öncelikli olduğu için karaciğer yağ metabolizması üzerindeki rolü net değildir (Overton, 2014). Kolin, süt yağı üretiminde görev almaktadır ve erken laktasyon döneminde süt üretimi için kolin'e duyulan ihtiyaç, VLDL üretimindeki rolünü sınırlandırmaktadır (Pinotto, 2002). Folik asit ve B12 metil donörü olarak beraber çalışırlar ve geçiş dönemindeki karaciğer yağlanmasının engellenmesinde büyük önem taşırlar.

Geçiş döneminde karaciğer sağlığını ölçümlemek için pratikte kullanılan en iyi indikatör beta hidroksi butirat (BHB). BHB, karaciğer yağlanmasının yükselmesine bağlı olarak, yağ oksidasyonunun tamamlanmadığı bu dönemde, yüksek miktarda üretilmektedir. Kandaki yüksek BHB seviyesi aynı zamanda ketoziz ile ilişkilidir. Ticari çiftliklerde yapılmış denemelerde korunmuş kolin, folik asit ve riboflavin karışımının, sadece korunmuş koline kıyasla geçiş döneminde, kandaki BHB oranlarını düşürmede daha etkili olduğu gözlemlenmiştir (Jefo internal data 2012-2014) (Grafik 1). Kandaki BHB seviyesi 1.2 mmol/litre'ye eşit ve yüksek olan süt ineklerinin yüzdesi, sürüdeki subklinik ketozizin gösterge-

sidir. Grafik 2'de, rasyona tek başına korunmuş kolin ilavesi yapılmış sürüye kıyasla, korunmuş B vitaminleri karışımı ilavesi yapılan çiftliklerde, daha sağlıklı ve daha yüksek miktarda süt üreten inekler gözlemlenmiştir.

Jefo Matrix Teknolojisi ile mikroenkapsüle edilmiş B vitaminleri, geçiş dönemi ineklerinin karaciğer sağlığını korumak için en inovatif yardımcınızdır. Sağlıklı karaciğer, yüksek miktarda süt üreten ve reproduksiyon dönemini sorunsuzca geçiren, sağlıklı inekler anlamına gelir. Bu da çiftliğinize ekonomik kazanç olarak geri döner.

Jefo Matrix Teknolojisi ile tanışmak için bize ulaşabilirsiniz.

Sürünüzün daha sağlıklı bir karaciğere sahip olmasını ister misiniz?

Jefo'nun geçiş dönemi beslemesi için özel olarak hazırladığı, korunmuş B vitaminleri karışımı ile karaciğer yağlanması önüne geçin.

İşletmenizi bir adım öteye taşıyın.

ANC Huvepharma, Buzağı sağlığı ve tırnak hijyenini önemsiyor

ANC Huvepharma, buzağı sağlığı ve tırnak hijyeni eğitimlerini Gaziantep ve Bursa'da sürdürdü.

Çiftliklerin en önemli değeri olan buzağılar, özenli bir bakıma ihtiyaç duyar. Buzağı ölüm oranlarının ülkemizde yüksek olması da buzağı sağlığına daha çok hassasiyet göstermemiz gerektiğine işaret eder.

Çiftliklerdeki bir diğer önemli konu da tırnak sağlığıdır. Hayvanlarda çok büyük ızdırap kaynağı olan, verimde ve yem tüketiminde de düşüklüklere sebep olan, çiftlik yöneticilerinin karşısına çıkan önemli bir sorun olarak çıkar. Buzağı sağlığı ve tırnak hijyeni ANC Huvepharma'nın da önemsendiği konular arasındadır. Bu konular ile

ilgili çözümler üreterek gerek çiftlik ziyaretleri ile gerekse de bölgesel toplantılar organize ederek bilinçlendirme ve çözüm ortaklığı yapmaktadır.

Bu amaçlar doğrultusundaki eğitimleri, temsilciliklerini yaptıkları Lactalis firması işbirliğinde önce Gaziantep'te çiftlik ziyaretleri ile daha sonra da Bursa Hilton Otel'de geçtiğimiz aylarda bölgesel bir toplantı ile devam etti.

Lactalis firması adına Fransa'dan Türkiye'ye gelen İhracat Müdürü Robin de Vulpian toplantıda Lactalis ve buzağı mamaları (Lactalis Eurovo) hakkında

bilgi vererek, katılımcıların sorularını yanıtladı. Çiftliğim Agromarket Teknik Müdürü Vet. Hek. Eyyüp Görgülü ise tırnak hastalıkları ve tırnak hijyeni hakkında bilgi vererek, Dragonhyde Dust adlı ürünün doğru kullanımı ile faydalarını anlattı.

Buzağı sağlığı ve beslemesi konularında bir sunum yapan Robin de Vulpian konuşmasına "Lactalis gibi büyük bir grubun tarihçesini anlatarak başlamak istiyorum" diyerek, Fransız kökenli çok eski bir aile firması olan Lactalis'in 1933'te kurulduğunu belirtti ve şu anda yönetimde de aile-

Agromarket Kategori Md. Deniz Erçin ve Lactalis İhracat M¼d¼r¼ Robin de Vulpian

Buzağı bakımında 3 önemli dönem vardır: Kolostral beslenme dönemi, süt ile beslenme dönemi ve süttten kesim öncesi sıvı ve katı beslenme dönemi.

nin 3. jenerasyonunun bulunduğunu söyledi. Robin de Vulpian, Lactalis'in Camambert peyniri ile üretime başladığını ve President isimli bir peyniri ile global bir marka haline geldiğini söyledi. Lactalis'in bu yıl ki hedeflerinin 2018'deki 18.5 milyar Euro olan cirosunu 2020 projeksiyonunda 20 milyar euroya, aynı zamanda işlenen süt miktarını da 20 milyar litreye çıkararak Dünya'nın 1. numaralı peynir üreticisi olarak devam etmek olduğunu vurguladı.

Lactalis, dünyada 50 ülke 250 tesiste üretim yapıyor

Türkiye'de de Ak Gıda ile çalışmakta olan Lactalis, dünyada 50 ülke ve toplam 250 tesiste üretim yapıyor. Genel olarak ürün grubunun temelinde peynir ve diğer süt ürünleri bulunuyor. Lactalis'in sahip olduğu 3 temel unsur ise; Hırs, bağlılık ve yalınlık.

Robin de Vulpian buzağı mamaları hakkında da şu bilgileri verdi:

Bir çiftlikte sağlıklı buzağı yetiştirilmesi, kârlılığı ve uzun ömürlülüğü için gereklidir.

Buzağının doğumundan sonraki 2 aylık süreç, oldukça kritik bir dönemdir.

Bugün doğan buzağılar 2 yıl sonra sizin inekleriniz olacaklardır. Bazı insanlar buzağı yetiştirmeyi çok ciddiye almıyorlar ama ileriye yönelik bakmak ve onların sağlamal hayvanlarınız olacağını düşünmek gerekiyor.

Buzağının doğumundan sonraki 2 aylık süreç, oldukça kritik bir dönemdir. Bu dönemde süt veya süt ikamesi için kullanılan mamalar da çok önemlidir. Bu erken dönemde atılan adımlar, devamında buzağılama döneminin ne kadar kısa ya da uzun olacağını belirliyor.

Buzağı bakımında 3 önemli dönem vardır: Kolostral beslenme dönemi, süt ile beslenme dönemi ve süttten kesim öncesi sıvı ve katı beslenme dönemi. Kolostrum biliyorsunuz ki buzağı sağlığı için yaşamsal öneme sahiptir. Aynı zamanda hayvanın ihtiyaç duyduğu vitamin, mineral ve besin desteğini sağlar. Erken dönem kolostrum alımında oluşan antikorla, devamında hayvanın süt ikamesiyle beraber almış olduğu destekle bir bağışıklık süreci oluşur. Eğer çiftliğinizde hayvanınızın iyi bir şekilde kolostrum aldığını garanti ediyorsanız, karşılaşılabilecek ishal durumları da sizin için minimize olur.

Özellikle Ig G, hayvanda oluşan bu ba-

ğışıklığın temel faktörünü oluşturmaktadır. Bu faktörün konsantrasyonunu etkileyen 3 ayrı etken vardır. Bunlardan ilki kolostrumun kalitesi, ikincisi kolostrumun sindirim hızı, üçüncüsü ise verilen kolostrumun miktarıdır. Kolostrum doğumdan sonraki 2 saat içerisinde en az 2 lt verilmelidir. 6-12 saat arasında da 2 lt daha verilmesi gerekir. Çünkü toplamda 12 saat sonrasında buzağının toplam 4 lt kolostrum almasını sağlamış olmamız gerekiyor. Eğer kolostrumunuz iyi kalitedeyse, 3 gün boyunca 3 öğün olarak beslenmesi gerekir. Kolostrumunuz artıyorsa, bunu temiz plastik şişelere ayırıp, kolostrumu kötü olan annelerin yavrularına vermek üzere dondurup, buzdolabında muhafaza edebilirsiniz. Ayrıca süttten kesim dönemi hayvan işkembesinin gelişimi için çok önemlidir.

Anne sütü, buzağının ihtiyacından daha fazla yağ ve laktoz içerir. Bu sütü alan buzağının midesinin asidifiye olma ve bundan dolayı ishal olması ihtimalinin artış gösterdiğini görüyoruz. Ayrıca süttün içeriğindeki protein ve minerallerin, mevsimsel olarak annenin beslenmesine bağlı değiştiğini söyleyebiliriz. Bu dengesizlikten dolayı, buzağının bu değişikliklere maruz kalmaması için her dönem eşit olarak

FIRLAT VE GİT!

Tırnak hijyenini sağlamak hiç
bu kadar kolay olmamıştı.

Etkinliği bilimsel olarak kanıtlanmış olan tırnak bakım ve hijyen ürünüdür.
Ayak banyosuna ambalajı ile birlikte atılır ve 30 saniye içerisinde %100 çözünür.
230 litrelik ayak banyosunda, 500 inek geçişine kadar 1 paket kullanılması yeterlidir.
Bakır sülfat, ağır mineral, formalin, antibiyotik içermez.
Mavi renk salınımı sayesinde etkisinin kontrol edilmesine olanak sağlar.

DETAYLI BİLGİ VE SİPARİŞ İÇİN 0216 399 99 47

Ciftligim.com.tr

Buzağı mamasının hazırlanması aslında önemli bir faktördür. Eğer kötü şartlarda hazırlarsanız, buzağınız üzerinde olumsuz etkiler göreceksinizdir.

alması gerekir. Buzağı maması bu ihtiyaçlardan yola çıkılıp dizayn edilmiştir.

Özellikle çiğ süt kullanımı, mastit gibi durumlarda patojenlerin ve mastit için kullanılan antibiyotiklerin gereksiz yere buzağıya transferiyle, hayvanların bağışıklık ve işkembe gelişiminin hasar almasına sebebiyet veriyor. Bu yüzden mama; buzağının ihtiyacına göre düzenlenmiş enerji, protein, ham yağ ve karbonhidrat içeriğine sahip olmalıdır. Sütten gelen proteinler olduğu gibi, süt kökenli olmayan bitkisel kökenli proteinlerin de kullanıldığını biliyoruz.

Sütteki yağ oranı fazla olduğundan dolayı üreticiler bu sütü alıp, diğer ürünlerde değerlendiriyorlar ve bunun yerine palm yağı gibi bitkisel yağlar ekliyorlar.

Şimdi mamanın hazırlanması ve dağıtım ile ilgili konuşacağız. Buzağı mamasının hazırlanması aslında önemli bir faktördür. Eğer kötü şartlarda hazırlarsanız, buzağınız üzerinde olumsuz etkiler göreceksinizdir. Öncesinde anlattığımız gibi sıcaklığın belirtilen seviyelerde olmasının sebebi yağın su içerisinde homojen dağılımıdır. Aynı zamanda bunu fiziksel olarak karıştırarak da iyileştiririz. Özellikle 42°C civarında buzağılara mamayı vermeye çalışın

çünkü bu derecenin altında buzağı ishallerini tetikleme riskiniz olabilir.

Ayrıca mama veya benzeri ikame ürünleri 10 veya 15 dakikadan geç vermayın. Çünkü bazen içeriğinde bitkisel bazlı maddeler olabiliyor ve bunlar da zaman içerisinde dibe çökme yapabiliyor. Bunun için mamayı hazırladıktan hemen sonra vermeniz gerekir.

Süt dağıtımı sırasında kullandığınız ekipmanların da temiz ve kuru olmasına dikkat etmemiz gerekiyor. Bizim tavsiyemiz büyük bir tank içerisinde mamayı hazırlamanız ve devamında bunları buzağılara dağıtmanız. Kova içerisinde hazırladığınız zaman aynı oranda mama katmış olmuyorsunuz. Buzağılarda en az stres oluşturmak için bir rutin belirlemek ve bu rutine uymak önemlidir. Aynı saatte, aynı miktarda ve aynı sıcaklıkta verdiğiniz zaman, hayvanda en iyi gelişimi ve en az stresi sağlamış olacaksınız.

Sütten kesme sürecine kadar, işkembe en hızlı gelişen organdır. Sütten kesildikten sonra bunun devam etmesi ve büyümenin azalarak kendini tamamlaması için konsantre yem veya kaba yemle desteklenmesi gerekir. Buzağılardaki işkembenin istenen düzeye gelmesi, erişkin döneminde hayvandan alınan verimin daha da artmasını

sağlayacaktır.

Bizim için buzağılardaki ilk besin süt ve sudur. Buzağı besleyenler sadece süte devam ederler ama emin olun su ve süt verilen buzağılar, sadece süt verilenlere oranla daha iyi gelişim gösterirler. Kaba yemin verilmesi, özellikle işkembenin gelişimi ve mikrobiyal yapının oturması için önemlidir.

Buzağı başlangıç yemi anlamında konsantre yem ve kuru ot kullanılması hayvanın iştahını açıp fazla tüketimi destekleyecek, kuru ot kullanılması da işkembe hacmini destekleyecektir. Kuru ot ya da saman kullanabilirsiniz. Ama biz genelde kuru otu tavsiye ediyoruz. Burada 3 altın kuralımız var: taze ve kaliteli kuru ot, taze ve temiz su, konstantre yem. Bu üç gıdaya erişim sınırsız olmalı.

Sütten kesme dönemi, hayvanların gruplarla bir arada barındırılmaya başlandığı, konsantre yemin içeriğinin değiştirildiği, boynuz köreltmelerinin yapıldığı ve hayvanın en fazla stres altında olduğu dönemlerden biridir. Bu işlemlerin hepsini bir anda yapmaya ve bu işlemleri yayararak, buzağının strese girmemelerini ve onları biraz olsun rahatlatılmasının gerektiği bir dönemdir.

Robin de Vulpian'ın sunumundan

sonra, Çiftliğim Agromarket Teknik Müdürü Vet. Hek. Eyyüp Görgülü ise tırnak hastalıkları ve tırnak hijyeni konusunda bir sunum yaptı. Görgülü sunumunda; hayvanların büyük ızdırıp kaynağı, verimde ve yem tüketiminde de düşüklüklere sebep olan tırnak hastalıkları ve topallık konularına değindi. Hayvanlarda oluşturduğu stres nedeniyle bazen ölümlere bile sebep olabiliyor. Hayvanların topallık derecesi arttıkça yemlik etrafında daha fazla zaman geçirdiği gözlemlenmiştir. Daha az yem yemesine karşılık daha çok yem yeme isteğinde artış vardır. Tırnak hastalıkları öncelikle enfeksiyonlara bağlıdır. Bunlar bakteri, mantar ve bazı durumlarda da protozoon olabilir. Bakır, kobalt, çinko ve biotin eksikliklerinin çok fazla olduğu sürülerde tırnak hastalıkları ile daha çok karşılaşmaktayız. Buna yüksek verim alma isteğimizden kaynaklanan beslenme hataları da eklenebilir. Aşırı ıslak zeminler, teller, yeni işletmelerdeki yabancı cisimler, taşlar ve hayvan tırnağına travmatik olarak zarar veren her türlü oluşumlar gibi barınak faktörleri de vardır. Küflü yemlerin yenilmesiyle, bazı mikotoksin türlerini tırnak hastalıklarına duyarlılığı artırmaktadır.

Sağlıklı bir tırnak için rutin tırnak bakımını yapmalıyız. Tırnağın sertliğini, uzunluğunu ve yere basma açılarını görebilmek, tırnak sağlığı açısından bizler için çok önemli verilerdir.

Tırnak hastalıklarından korunmanın

en önemli yolu, tırnak hijyeninden geçer ve bu tırnak hijyen banyoları ile tırnakları dezenfekte etmekle olur. Hastalığa neden olan bakterileri azaltmak, yeni başlayabilme potansiyelinde olacak olan hastalık da varsa dezenfeksiyon yoluyla tedavi etmeye çalışmak ve bu hastalıkların sürü genelinde yayılmasına izin vermemek için tırnak hijyenine önem veriyoruz.

Tırnak hijyen banyoları için ürünler satın alıyoruz, bunun için su ve emek harcıyoruz. Aldığımız ürünün de sonucunu görmek istiyoruz. Bir noktadan sonra aldığımız ürün görevini görmezse, total hayvan aldığı hastalık etkenini tırnak havuzunda bırakacak ve sonrasında gelen sağlıklı hayvanlar aynı havuzdan bu etkenleri alacaktır. Biz o alanda hijyen sağlayamadığımız için, hijyenden çok zarar vermeye dönüşecektir.

Kaliteli bir ürün için önemli bazı faktörler vardır. Bunlardan ilki ürünün etki spektrumu. Kullandığımız ürün hangi bakterileri ne düzeyde öldürüyor ya da temel olan soru, bizim hastalığımıza neden olan etkeni öldürüyor mu öldürmüyor mu? İkincisi ise ürünün suda çözünme oranı. Suyun kalitesi, sıcaklığı, sertliği ürünün performansını önemli ölçüde etkiler. Şartlar gereği ortamda bol miktarda dışkı, su, saman, organik ve inorganik maddeler vardır. Bizim kimyasal dezenfektanımız bu ortamda bile tırnakları dezenfekte edebilmelidir. Diğer bir faktör, ürünümüz havuza giren ayaklarda deri ve kıllar üzerine penetre olabiliyor mu? Ayaklar havuzdan çıktıktan sonra ürün bir miktar orada kalmalı ve havuzdan çıktıktan sonra dezenfeksiyon etkisi devam etmelidir. İklim şartlarına bağlı olarak havaların kuru veya nemli olduğu dönemlerde uygulamamızın sıklığının değişebileceğini unutmamalıyız.

Tırnak banyo havuzunda hayvanın 4 ayağının aynı anda havuzun içinde, mahmuzlara kadar ulaşması gerekir. Havuzdan çıkan hayvanın tırnaklarındaki dezenfektan maddenin yeni bir çamura veya bir ıslaklığa maruz kalmadan bir süre kuru ortamda kalması sağlanmalıdır. Bu bölge genellikle sağım hane girişleri olmalıdır. Bazı durumlarda çıkışlarda da olabilir.

Dragonhyde Dust bizim de bağlı bulunduğumuz Huvepharma'nın bir ürünüdür. Bu tamamen tırnak hijyeni için üretilmiştir.

Veteriner Hekim Can Baklacı:
**“Buzağı yetiştirme
 ve ayak hastalıkları,
 hayvancılığın
 en önemli
 konularındandır”**

ANC Huvepharma, Bursa toplantısından sonra veteriner hekimlerin görüşlerini aldık. Baklacı, “Mama kullanımı; tüberküloz, paratüberküloz gibi bulaşıcı hastalıkları önlemenin de bir yolu olarak görülüyor” dedi .

Sizi biraz tanıyabilir miyiz?

1960 doğumluyum. Ankara Veteriner Fakültesi 1984 mezunuyum. Fakülte bittikten sonra Tigem’in Ceylanpınar ve Karacabey Tarım İşletmelerinde 10 yıl çalıştım. Daha sonra istifa ederek sahada çalışmaya başladım. 6-7 yıl aktif klinik hizmeti ve ardından işletmelerde veteriner hekim ve danışman olarak güney Marmara bölgesinde çalışıyorum.

Buzağı yetiştirme hakkında neler söyleyebilirsiniz?

Buzağı yetiştirme ve ayak hastalıkları işletmelerin veya hayvancılığın en önemli konularından biridir. Günümüzde hala sağlıklı buzağı yetiştirmenin veya buzağının doğumundan sonra onun hayatta kalmasının yollarını aramaya çalışıyoruz. İşletmelerde şu anda %10 doğmuş buzağının kaybı var ve bu işletmeler için büyük bir oran. Bunun sebebi ise ilk 15-20 gün içerisinde şekillenen buzağı ishalleri. Bundan dolayı bu dönemdeki buzağı besleme ve bakımı bizim öncelikli konumuz. İşletmelerde buzağının kendi bağışıklık sistemi gelişinceye kadar onu hayatta tutabilmek. Bunu sağlamanın yollarını arıyoruz. En ufak bir bilgi dahi bizim için hayati önem arz ediyor.

Şu anda süt piyasasının fiyatını da hesaplarsak ekonomikliği halinde, mama kullanımı gittikçe yaygınlaşan ve daha da artacak bir ürün. Ama mamaların

güvenilirliği daha da önemli. Mama firmalarının doğal süte en yakın ürünü üretmesi ve ekonomik olması lazım. Ayrıca kullanımı doğru yapıldığında, buzağımızı sağlıklı süt kullanımında olduğu gibi geliştirmesi lazım. Günümüzde süt fiyatının yüksekliği mama kullanımını artıracak gibi görünüyor. Bunları yaparken ekonomik olup kazanç sağlayalım derken buzağının sağlığını da göz önünde bulundurmamız gerekiyor.

Mama kullanımı; tüberküloz, paratüberküloz gibi bulaşıcı hastalıkları önlemenin de bir yolu olarak görülüyor.

Süt ve mamanın fiyat, sağlık ve güvenlik açısından eşit kabul edildiği bir ürünü hayal etsek, tercihiniz yine de mamadan yana mı olurdu?

Bu durumda elbette sütü tercih ederdim. Çünkü mamanın hazırlanması ile ilgili bir takım prosedürler var. Sadece suyun kalitesini dahi göz önüne alacak olsak bu mama verimini etkiliyor. Bunun yanında karıştırması ve karışımındaki doğru miktar da çok önemli. Ancak süte sadece ısıtma gibi bir işlem söz konusu.

Mamanın süte göre başka ne gibi faydaları var?

Ciddi bir makine sistemi varsa ve o makine doğru bir şekilde kontrol ediliyorsa, başarı oranı daha fazla olacaktır. Doğru bir karışım oranı ve homojen dağılım ürününden daha iyi faydalanma-

mızı sağlayacaktır. Mamanın içerisinde bitkisel kökenli maddeler de olabiliyor. Ancak bu durumda hayvansal ve bitkisel kökenli protein ve yağların buzağı tarafından kabul edilmesi çok farklı. Kaliteli protein ve yağ içermesi gerekiyor. Bazen mamaya buzağının da faydasına olacak maya, ishal önlemeye etkili bizmut subnitrat, pektin gibi maddelerle mamayı daha kaliteli yapma şansımız var. Ancak sütte bu duruma müdahale edemiyoruz.

Ayak hastalıkları hakkındaki görüşleriniz nelerdir?

Bir işletmede nasıl ki meme sağlığını önemsiyorsak aynı şekilde ayak sağlığını da önemsememiz gerekiyor. Bir hayvanın varlığı, tırnağının sağlığı ile yakından ilişkilidir. Tırnağı sağlıklı olmayan bir inek yarım bir inektir. Tırnağı hasta edip tedavi etmektense, tırnağı korumak her zaman ucuz ve doğru bir yöntemdir.

Sağlıklı bir tırnak için düzenli tırnak kesimi ve düzenli ayak banyolarının yapılması gerekir. Bunu yaparak da topallığı baştan önlemiş oluruz. Topallık başladığı zaman hayvanın genel kondisyonunun düşmesi, çok hızlı süt verimi düşüşü ve ardından üreme verimi düşüşü gibi ağır ekonomik kayıpları olan bir durumdan bahsediyoruz ve biz bunun önüne geçmiş oluyoruz. İşletmelerin en büyük eksikliği ise tırnak bakımına yapılan harcamaları gereksiz görmesidir.

25 Nisan 2020

Dünya Veteriner Hekimler
Gününüz Kutlu Olsun

Uzman Veteriner Hekim Oğuz Şenol:

Aile işletmeciliği can çekiyor durumda

Uzman Veteriner Hekim Oğuz Şenol, Ülkemizin en büyük sorunu aile işletmeciliğinin neredeyse can çekiyor durumda olması” Büyük çiftlikler kurulabilir ama dünyada tüm ülkelerin hayvancılık açısından ayakta durmasının en büyük nedeni aile işletmelerinin varlığıdır.

Kendinizden biraz bahseder misiniz?

Ben Uzman Veteriner Hekim Oğuz Şenol. Uzun yıllar önce kamuda 11-12 yıl çalıştım. Balıkesir Bigadiç ilçesinde İlçe Tarım Müdürü iken istifa ettim ve özel sektöre geçtim. Özel sektörde 27 yıl kadar, şu anda Balıkesir’deki Emek Yem fabrikasının müdürlüğünü yaptım. Bu arada ‘kuzu yemi’ için bir marka ürün yarattık. Şu anda tüm Türkiye’de bu ürün satılmaktadır.

Buzağı beslemesi ve buzağı mamaları hakkında ne düşünüyorsunuz?

Mama konusunda gerçekten önemli bilgiler edindik bu toplantıda. Tabi ki mamalar bildiğimiz ve kullandığımız mamalar ancak Robin de Vulpian’ın ek bilgileriyle daha da donanımlı hale geldi. Mama kullanmak bence bir tercih meselesi. Büyük çiftlikler olsun küçük çiftlikler olsun, Türkiye’de süt hayvancılığıyla ilgilenen her kesim için mama mı kullansak süt mü kullansak diye bir seçenek vardır.

Ben ağırlığımı daha çok mamadan yana koyuyorum. Anne sütü elbette steril ve hiçbir hastalık içermediği zaman ve istenilen koşullarda buzağılara verildiği zaman en sağlıklı tercihlerden biridir. Ancak sütteki yağ oranı buzağının ihtiyaç duyduğu yağ oranından çok fazladır. Bundan dolayı da sü-

tün buzağılarda ishal yapma riski çok fazladır. Diğer bir konu ise annede var olan brucella, tüberküloz ve IBR gibi birçok hastalığın süt vasıtasıyla anneden buzağıya transfer olma riskidir. Aynı zamanda annede var olan gizli mastit gibi hastalıkların yine buzağıya transfer olması söz konusudur.

Diğer bir konu ise, sütün annenin memesinden 38°C de vücut sıcaklığında çıkıyor olması. Bu sıcaklıklarda verilen süt, buzağılarda ishali tetikler. Yani süt olsun mama olsun 42°C civarında verilirse çok daha sağlıklı sonuçlar alınır. Çiftlikler, süt veriyorlarsa dahi bu sütü ısıtarak vermek durumundalar. Oysa birçok işletmede annenin memesinden çıkan süt ile verilene kadar geçen sürede ciddi bir sıcaklık düşüşü yaşıyor. Bu durum kış aylarında daha da artıyor.

Annenin sütündeki yağ oranı yavru için fazladır ve ishale neden olur dediniz. Peki yağ oranı düşük olan ırkların yavrularında da sütün kullanılması tercih edilebilir mi?

Sıcaklık faktörü her zaman ön plandadır denilebilir. Bundan dolayı sütün yağ oranı düşük dahi olsa yavrunun içtiği sütün sıcaklığının 41-42°C olması gerekir veya sütün pastörize edilerek var olma ihtimaline karşı hastalıklardan arındırılması gerekir.

Türkiye hayvancılığının günümüzdeki durumuna kısaca değinebilir misiniz?

Türkiye’de hayvan başına verimler artsa da hayvancılık şu anda gerileme sürecinde. Besi ve koyunda durum biraz iyi sayılabilir ama özellikle süt işletmeciliği yapan firmalar kapanıyor, iflaslar yaşıyor ve buna bağlı olarak süt alımcı firmalar da konkordatolar ilan ediyorlar.

Peki neden bu duruma geldik? Ülkemizin en büyük sorunu aile işletmeciliğinin neredeyse can çekiyor durumda olması. Büyük çiftlikler kurulabilir ama dünyada tüm ülkelerin hayvancılık açısından ayakta durmasının en büyük nedeni aile işletmelerinin varlığıdır. Bunlar küçük-orta büyüklükteki 30-50 hayvan kapasitesindedir. Aile işletmelerinin yok olmasıyla birlikte köylerden kente çok ciddi bir göç başladı. Bundan 15-20 yıl önce %35 lerde olan kırsal kesim nüfusu, şu anda %17’lere kadar hızla düştü. Buradaki en büyük neden, kırsal kesimdeki hayvan üreticisinin, kendi köyünde karnının doymamasıdır. Balıkesir’in merkezindeki yaklaşık bin köydeki yaş ortalaması şu anda 57 iken kentlerdeki yaş ortalaması 28. Bunun anlamı köyler artık boşalıyor, üretim azalıyor, çarpık kentleşmeler artıyor demektir. Bunun için halka akılcı destekler verip, hayvancılık anlamında köye dönüş projelerinin üretilmesi gerekir.

MEMEYİ SAĞLIĞINA KAVUŞTURUN

Lactosef & Kurusef
Sağmal Dönem Kuru Dönem

Her 10 g'lık enjektörde
200 mg Sefapirin
aktivitesine eşdeğer
Sefapirin sodyum
bulunur.

Her 10 g'lık enjektörde
300 mg Sefapirin
aktivitesine eşdeğer
Sefapirin benzin
bulunur.

Kongrede, İnterhas A.Ş. Yönetim Kurulu Başkanı Dr. Tamercan Morkoç, “Veteriner Hekimlik Mesleğinde Etik Davranışlar” konulu bir sunum gerçekleştirdi.

İnterhas, VetEBA 2020 Kongresinde genç Veteriner Hekimler ile buluştu

Erciyes Üniversitesi' nin katkılarıyla, Veteriner Fakültesi Öğrenci Topluluğu VetEBA tarafından düzenlenen "4.Veteriner Eğitim, Bilim ve Araştırma Kongresi" Erciyes Üniversitesi Veteriner Fakültesinde yapıldı.

Bu yıl dördüncüsü düzenlenen kongreye, son üç yıldır sponsor olarak katkıda bulunan İnterhas A.Ş., bu anlamlı bilimsel etkinlikte, genç veteriner hekim adaylarını bu yıl da yalnız bırakmadı.

Başarılı kongreye bundan önceki yıllarda olduğu gibi, bu yıl da konuşmacı

olarak davet edilen İnterhas A.Ş. Yönetim Kurulu Başkanı Dr. Tamercan Morkoç' un “Veteriner Hekimlik Mesleğinde Etik Davranışlar” konulu sunumu, katılımcılar tarafından beğeniyle izlendi. Konuşmasının sonunda Fakülte Yönetimi tarafından, Dr.Tamercan Morkoç'a güzel sunumundan, İnterhas A.Ş.' ne de Kongreye verdiği anlamlı destekten dolayı teşekkür edilecek plaket takdim edildi.

İnterhas, genç Veteriner Hekimlerimize meslek yaşamlarında başarılar diler.

Tehlikelere karşı savunmasız kalmasınlar!

Trichoben

Trichophytosis Karşı İnaktif Aşı

Kolibin RC Neo

Yeni Doğmuş Buzağlarda Rotavirus, Coronavirus ve E. Coli Enfeksiyonlarına Karşı İnaktif Aşı

Cloteid 4

Veteriner Tetanoz Aşısı

Biocan R

Kuduz Karşı İnaktif Aşı

BioBos L(6)

Siğir için İnaktif Leptospira Aşısı

BioBos IBR marker

Siğir İçin İnaktif Bovine Herpesvirüs Aşısı

BioBos Respi 4

Siğirlarda Parainfluenza 3, Viral Diyare, Respiratorik Syncytialis Virüslerine ve Pasteurella Haemolytica Enfeksiyonlarına Karşı İnaktif Aşı

ETKİN MADDELERİ

Kolibin RC Neo: Her aşılama dozu (2 ml) şunları ihtiva eder: Rotavirüs bovinum inact. min. 10^5 TCID₅₀, Coronavirus bovinum inact. min. 10^5 TCID₅₀, İnaktive enteropatogenik'in 3 serovar'ı, E-Coli suşları: O8 : K35, K99; O9 : K35, K99; O101 : K30, K99 min. 1.71×10^9 CFU

Trichoben: Dilue edildiğinde 1 ml'de: Minimum $3,125 \times 10^6$, Maksimum $18,75 \times 10^6$ immunojenik Trichophyton Verrucosum Suşunu ihtiva eden liyofilizat ve dilüsyon amacıyla kullanılan dilüsyon -A

Cloteid 4: 1 ml içerisinde: Aktif ajan: Purifiye Tetanoz Anatoksini 30 JU. Adjuvant ve prezervatiner: Alüminyum Hidroksit Jel. 0.1 ml, Tiyomersal 0.15 mg, Tamponlu Saline çözeltisi ad. 1 ml.

BioBos L(6): Bir doz aşısı (2 ml) şunları içerir: İnaktif Leptospira pomona, ALR ile belirlenmiş min.16 titre*, İnaktif Leptospira hardjo tip hardjo-prajitno ALR ile belirlenmiş min.35 titre*, İnaktif Leptospira grippotyphosa ALR ile belirlenmiş min.64 titre*, İnaktif Leptospira icterohaemorrhagiae ALR ile belirlenmiş min.81 titre*, İnaktif Leptospira canicola ALR ile belirlenmiş min.35 titre* (**) Hedef tür üzerinde epruvasyon testi ile etkinlik testi tamamlanan aşının serisi ile tavşanların aşılanmasından sonra aglutinasyon-lizis reaksiyonu (ALR) ile belirlenen spesifik antikorların titrelerinin geometrik ortalaması.) Adjuvan: Sulu alüminyum hidroksit %2 7.5 mg, Yardımcı maddeler: Tiyomersal 0.2 mg, Formaldehit Maks. % 0,19

BioBos Respi 4: 2 ml de, aktif maddeler: Virüs respiratoris syncytialis bovis inactivatum, BIO-24 Suşu: min. 10^{10} , max. 10^{10} TCID₅₀, * RP $\geq 1^{***}$, Virüs parainfluenzis 3 bovis inactivatum, BIO-23 Suşu: min. $10^{7.5}$, max. $10^{8.6}$ TCID₅₀, * RP $\geq 1^{***}$, Virüs diarrhoeae bovis inactivatum, BIO-25 Suşu: min. 10^{10} , max. 10^{10} TCID₅₀, * RP $\geq 1^{***}$ Mannheimia (Pasteurella) haemolytica inactivata, DSM 5283 Suşu, Serovar1A : min. 5×10^9 , max. 1×10^{10} CFU** RP $\geq 1^{***}$ (**) % 50 doku kültürü infektif doz. (***) Koloni oluşturma birimi (****) Relatif potens (RP), hedef hayvanlarda epruvasyon (challenge) testi ile uyumlu olan referans aşısı serisi ile hazırlanmış serumda antikor seviyelerinin kıyaslanması ile verilir. Adjuvanlar: Absorpsiyon için sulu alüminyum hidroksit %2 0,4 ml, Quillaja saponin (Quil A) %1 0,04 ml, Yardımcı maddeler: Tiyomersal % 0,01, Formaldehit %35 % 0,05

BioBos IBR Marker: İnaktif Bovine herpesvirus Tip 1 (BHV-1), Bio-27:IBR gE-suşu RP $\geq 1^*$, (**)RP: Relatif potens; (ELISA testi), hedef hayvanlarda epruvasyon testini geçmiş olan aşısı serisinin kullanılarak kobayların aşılanmasından sonra elde edilen referans serumla karşılaştırılan nispi etkinlik. Adjuvanlar: Sulu alüminyum hidroksit, adsorpsiyon için 6mg, Quillaja saponin (Quil A) 0.4 mg, Diğer yardımcı bileşenler: Tiyomersal 0,17 - 0,23 mg.

Biocan R: İnaktif kuduz virüsü (2-4 IU). Alüminyum hidroksit jel, Sodyum merthiolate, kültür vasatı.

Tüm aşılarımız
inaktif aşıdır.

www.interhas.com.tr

BÜYÜK SÜRÜLERDE MİKOPLAZMALAR MEME SAĞLIĞI AÇISINDAN ÖNEMLİ BİR TEHDİTTİR

Prof.Dr. Ayhan BAŞTAN
Ankara Üniversitesi Veteriner Fakültesi
Doğum ve Jinekoloji Anabilim Dalı
Öğretim Üyesi
abastan@ankara.edu.tr

Mikoplazmalar oldukça küçük ve yapısı bakterilerden basit, hücre duvarı olmayan pleomorfik mikroorganizmalardır. Günümüzde ineklerde 25'ten fazla mikoplazma türü tesbit edilmiş ve bunlardan sadece 5'i mastitise neden olmaktadır. İneklerde mastitislerde en sık izole edilen mikoplazma türü ise *M. bovis*'tir.

Mikoplazma türlerinin neden olduğu mastitisler, süt veriminde kayıba yol açmaktadır. Mikoplazma kaynaklı mastitislerin tedavisi yoktur ve bulaşıcıdır. Genellikle bu tip mastitislerin belirgin semptomları yoktur, sürüde

varlığı bilinmez ve enfekte ineklerin satılması ile enfeksiyon sürüler arasında yayılır. Mikoplazmaların neden olduğu mastitislerin işletme açısından bir başka önemi de, enfekte ineklerin kesime gönderilmesinden kaynaklanmaktadır.

Mikoplazma türü bakteriler sağlıklı ineklerin burun boşluğu mukozası ve üreme organlarında bulunur. Fakat strese neden olan ani hava değişiklikleri, beslenme stresi ile ortamın iyi havalandırılmaması gibi nedenlere bağlı, bu bakteriler hızla çoğalır ve meme veya diğer organlara geçerek buralar-

da enfeksiyona neden olur.

Mikoplazmaların çoğalması ve metabolizması sonrası ortaya çıkan yan ürünler, memede irritasyona ve sonucunda memede belirgin yangısal reaksiyonla karakterize akut şişliklere ve süt yapımının tamamen durmasına neden olmaktadır.

M. bovis, bilinen en patojenik mikoplazma türüdür. Bununla birlikte ineklerde bu etken abortus, fertilité düşüklüğü, artritis, keratokonjunktivitis, mastitis, pneumoni ve sinovitise neden olmaktadır.

Mikoplazmalar ineklerde subklinik, klinik ve kronik mastitislere yol açmaktadır. Hastalıktan etkilenen ineklerde hastalığın sistemik belirtileri yoktur, yem ve su tüketimi normaldir.

Sürü içinde genç veya yetişkin hastalığa ait herhangi bir semptom göstermeyen portör inekler bulunabilir. Bu inekler etkenin sürü içinde yayılmasında önemli rol oynar.

Genç hayvanlara değişik mikoplazma türlerinin bulaşması doğum sırasında annenin ürogenital sistemine direkt temas, burun akıntısı ve sütle olmaktadır. Mikoplazmalar buzağların burun akıntısı ve doğum zamanı düvelerin vagina akıntıları ile çevreye saçılabilir.

Günümüzde birçok üreticinin mikoplazma mastitisleri konusundaki bilgileri sınırlıdır ve sürü içinde yaygın salgınların olacağı konusundan habersizdir.

Mikoplazma kaynaklı mastitislerin prevalansı tahmin edilenin üstündedir. Çünkü mikoplazmaların tanısı, diğer

patojenlere oranla güçtür. İngiltere ve Fransa'da tank sütü kültürlerinde mikoplazma kaynaklı mastitis prevalansı her yıl $<1\%$ olduğu bildirilmiştir. Bununla birlikte diğer Avrupa Ülkelerinde prevalansın daha yüksek olduğu açıklanmıştır. Ülkemizde maalesef bu konuda kesin bir rakam yoktur.

Sürü büyüklüğü mikoplazmal mastitisler için önemli bir risk faktörüdür. Yapılan bir çalışmada <100 , $100-499$ ve >500 fazla inek sürülerde, mikoplazma kaynaklı mastitislerin prevalansı sırasıyla 2.1% , 3.9% ve 21.7% olarak tesbit edilmiştir. Sürü büyüklüğü arttıkça, prevalans artmaktadır. Büyük sürülerde mikoplazmal mastitis prevalansındaki artışın nedeni, mikoplazmaların yayılma şansının yüksek olmasından kaynaklanmaktadır.

Mikoplazma mastitisleri için diğer risk faktörü sürüye sokulan yeni hayvanlardır. Çünkü mikoplazmalar bulaşıcı mastitis patojenidir. Bu patojenlerce enfekte bir hayvanın, sürüye katılmasıyla, patojen sürüdeki birçok ineğe bulaşmakta, kontamine ineklerde im-

mun sistem zayıfladığında (doğuma yakın dönemde) hastalık klinik forma dönüşmektedir. Yapılan çalışmalarda mikoplazma bakımından negatif bir sürüye, bu patojene klinik veya subklinik enfekte tek bir hayvanın bile sokulmasının, sürünün 40% 'dan fazlasına patojeni bulaştırdığı belirlenmiştir. Sürülerde zaman zaman mikoplazma kaynaklı salgınlara rastlanabilmektedir. Bu salgınlar aylarca bazen yıllarca sürebilmektedir.

Mikoplazma kaynaklı mastitisler için kuru dönemdeki ineklerin ayrı bölümlere alınmaması da bir risk faktörüdür. O nedenle kurudaki inekler, sağmallardan ayrılmalıdır. Ayrıca son zamanlarda mikoplazmalar ile enfekte memelerden sağılan sütlerin, buzağılara verilmesinin de, hastalığın sürü içinde yayılması bakımından bir risk faktörü olduğu belirlenmiştir. Bu mikroorganizmalarca enfekte süt veya kolostrum, buzağı verildiğinde buzağıda otitis gelişebilir. Bu nedenle mastitisli süt veya kolostrum buzağılara verilmemesi veya pastörize edildikten sonra verilmelidir. Yine aynı şekilde revir ve

MAKSMEKTIN

Dökme Çözelti

5 mg ivermektin

dök gitsin

hasta ineklerin bulunduğu barınaklar da hastalığın diğer hayvanlara bulaşması bakımından risk faktörüdür. Çünkü bu patojene enfekte hayvanlar 1 yıldan fazla sporadik olarak mikoplazmaları ortama saçmaktadır.

Bu konuda bir diğer risk faktörü de buzağuların ineklerle birlikte tutulmasıdır. Eğer enfekte buzağuların, yetiştin ineklerle burun teması olursa, burun akıntıları veya solunum yoluyla mikoplazmalar buzağılardan ineklere bulaşabilmektedir. Genç buzağuların burun boşluklarında, mikoplazmalar uzun süre kolonize olabilmektedir. Burun boşluğundaki patojenler akciğerlere, oradan da kan dolaşımı yoluyla memeye gelerek mastitise neden olabilmektedir.

Sürü içinde mikoplazma enfeksiyonunun yayılması; sağım makinası, sağım başlıkları ve sağımıcının eliyle olmaktadır. Birçok sürüde yeni enfeksiyon

enfekte ineklerin sürüye katılmasıyla şekillenmektedir. Özen gösterilmeden yapılacak meme içi tedavi mikoplazmaların inekten ineğe, hatta sürüden sürüye yayılması için iyi bir fırsattır. Bununla birlikte mikoplazmalara bağlı mastitis salgınlarına, daha önce mikoplazma negatif veya meme içi tedavi yapılmayan sürülerde de rastlanabilmektedir.

M. bovis sağlıklı ineklerin solunum sisteminin saprofit mikroorganizması olduğundan, hemotojen ve diğer yollarla akciğerden kan yoluyla memeye taşınabilmektedir. Meme içi enfeksiyon şekillendikten sonra, enfeksiyon sürü içinde daha önce belirtilen bulaşma yollarıyla hızlı bir şekilde yayılmaktadır.

Değişik mikoplazma ve üroplazma türleri sağlıklı boğaların prepusyum ve üretralarının distal bölümlerinde bulunmaktadır. Enfekte sperma bir yayılma yolu olabilir. Suni tohumlamada bu

mikroorganizmalar ile enfekte sperma kullanıldığında; gebelik oranında düşme, gebelik için gerekli tohumlama sayısında artış ve iki doğum arasında geçen sürede uzama olmaktadır.

Mikoplazma kaynaklı mastitislerin sürüler arasında en önemli bulaşma yolu olarak hiçbir bakteriyolojik test yapılmadan veya karantina uygulanmadan yeni katılmış gebe veya gebe olmayan düve veya inekler gösterilmektedir. İşletmelerde inek sayısını artırmak amacıyla en sık kullanılan yöntem sürüye yeni düve satın alınmasıdır. Mikoplazma bakımından negatif sürülere bakteriyolojik testler yapılmadan ve karantina uygulanmadan asla yeni hayvan sokulmamalıdır.

Mikoplazma enfeksiyonlarında özellikle yetersiz havalandırma yapılan barınaklarda, lateral bulaşma denilen bir bulaşma da söz konusu olmaktadır. O nedenle solunum sistemi enfeksiyonu

Ceftipure®

50 mg Seftiofur

Uterus enfeksiyonlarında
sürünüz koruma
altında!

alke®
www.alkenet.com

Merkez: Sahrayıcedit Mahallesi Batman Sokak Royal Plaza No:18 Kat:6 Kadıköy/İstanbul Türkiye
Telefon : 0 216 379 56 00 | Faks : 0 216 379 55 95 E-Posta : alkenet@alkenet.com
Daha geniş bilgi için firmamıza başvurunuz.

olan inek, düve ve buzağılar sağlıklı olanlar ile aynı bölümde tutulmamalıdır. Bu bulaşma yollarına ek olarak bulaşma; kontamine çiftliklerde enfekte süt ile temas eden çalışanlar, sağım-cılar, çiftlik sahibi, süt tankını taşıyan kamyon şöförleri veya veteriner hekimler ile de olabilmektedir.

Mikoplazmalara bağlı mastitislerin tedavisi yoktur. Mikoplazmalara bağlı mastitislerde kontrol ve korunma programları çok önemlidir. Enfekte hayvanların sürüden çıkartılması kontrol için en önemli adımdır.

Mikoplazma türü mikroorganizmalar bulaşıcıdır. Bu nedenle sağım hijyeni,

meme başlarının dezenfeksiyonu ve enfekte hayvanların sürüden çıkartılması ile salgın kontrol altında tutulabilir.

Enfekte hayvanlar sağıldıktan sonra sağım makinaları dezenfekte edilmeli, enfekte hayvanlara temas eden personel eldivenlerini değiştirmelidir. Enfeksiyonun sürüden eliminasyonu için mikoplazma pozitif inekler sürüden uzaklaştırılmalıdır. Enfekte hayvanlar sürüde tutulacaksa karantinaya alınmalı, ayak bantları ile işaretlenmelidir. Ayrıca bu hayvanların sağımında ayrı sağım ekipmanları kullanılmalı veya en son sağılmalıdır. Mikoplazmalarla enfekte inekler sağlıklı hayvanlarla aynı barınaklarda veya doğumhaneler-

de bulundurulmamalıdır.

Salgının kontrolü için enfekte hayvanların belirlenip, karantina ve sürüden çıkartılmalarına ek olarak, etken sürüde belirlendikten sonra, uygun sağım hijyeni protokollerinin kullanılması kritik önem taşımaktadır.

Mikoplazmalara bağlı mastitislerinin tedavisi olmadığından korunma son derece önemlidir. Sürüye yeni katılan hayvanlar ile mikoplazma mastitis salgınları arasında yakın bir ilişki vardır. Bu nedenle korunmanın temelini; sürüye hayvan girişinin kontrol altında tutulması oluşturmaktadır. Test edilmeden sürüye katılan hayvanlar mikop-

lazma salgınının kaynağını oluşturur. Bu nedenle yeni satın alınan hayvanlar sürüye katılmadan önce gözlem altında tutulmalı ve mikoplazma yönünden test edilmeli, sürüye katılma kararı test sonucuna göre verilmelidir.

Mikoplazmalara bağlı mastitis salgınlarından korunmada dışarıdan hayvan alımının sınırlandırılması gerekir. Eğer dışarıdan hayvan alınacaksa, mikoplazma negatif sürülerden alınmasına özen gösterilmelidir. Süt tankı örneklerinden yapılacak olan rutin mikoplazma analizleri, korunma açısından önemlidir. Süt tankı kültür sonucunun mikoplazmalar yönünden pozitif çıkması, sürüde en az bir hayvanın

mikoplazma ile enfekte olduğunun göstergesidir. Öte yandan enfekte sürülerin çoğunda, salgından önce süt tankı örneklerinde mikoplazma negatif çıkmaktadır. Bu durum yapılan kültürün sensitivitesi ve subklinik enfekte hayvanların sütü içinde mikoplazma sayısının az olmasından kaynaklanabilir.

Gebe düvelerde mikoplazmalara bağlı subklinik mastitislere rastlanmaktadır ve doğum sonrası subklinik enfeksiyonlar klinik forma dönüşebilir. Düveler mikoplazma enfeksiyonları bakımından kritik gruptadır ve bu nedenle bu bakımdan sık sık kontrol edilmelidir.

Özellikle büyük işletmelerde tank sütü örneklerinin her ay mikoplazma yönünden değerlendirilmesi, çeşitli önlemlerin alınması bakımından önemlidir. Yeni doğum yapan düvelerin laktasyon gruplarına katılmadan önce mutlaka mikoplazma yönünden negatif olduğu belirlenmeli, pozitif çıkan hayvanlar kesinlikle sürü dışı bırakılmalıdır.

Yeni hayvan satın alınacağı zaman mevcut sürüdeki geriye dönük kayıtlar incelenmelidir. Geriye dönük kayıtlar yoksa sürüden süt tankı örnekleri mikoplazma kültürü için laboratuvara gönderilmelidir.

Mastitis biyogüvenlik programları; sürüye yeni katılacak hayvanların salgın oluşturmalarını engellemek için gereklidir. Bu nedenle yeni satın alınan laktasyonda olmayan hayvanların, eski sürüsünden süt tankı mikoplazma kültür sonuçları ve somatik hücre sayılarına bakılmalıdır. Laktasyondaki inekler için ise bireysel mikrobiyolojik kültür sonuçları değerlendirilmelidir. Satın alındıktan sonra doğum yapan hayvanlar sürüden izole edilmeli ve mikoplazma negatif olduğu kesinleşene kadar karantinada tutulmalıdır. Rutin olarak sürüye yeni hayvan alımı yapan işletmeler en az ayda 2 kez mikoplazma yönünden kültür yaptırılmalıdır.

Hastalığa karşı önlem olarak, yeni doğum yapan inekleri hasta ineklerden ayırmak ve hasta hayvanlarda kulla-

nılan ekipmanları, sağlıklı olanlarda kullanmamak gereklidir. Ayrıca buzağılara verilen süt hastalığın sürüler arasında yayılmasına yol açabilir. Enfekte sütü içen buzağılarda pnömöni, eklem yangısı ve orta kulak enfeksiyonu şekillenebilir.

Hastalığın tedavisi olmadığından hastalığın kontrolünde, enfekte inekleri satın almamak en iyi yoldur. Şayet belirli aralıklarla sürüye yeni inek satın alınıyorsa, ayda bir tank sütü örneklerinden mikrobiyolojik kültür yapılmalıdır.

Sürü tank sütünün haftada bir kez mikoplazma yönünden değerlendirilmesi, kontrol önlemlerinin sonuçlarının değerlendirilmesi açısından önemlidir.

Mikoplazma kaynaklı mastitislerden korunmak için yukarıda belirtilen önlem-

lerin yanısıra aşı üretilmiştir. Koruyucu amaçlı aşılarından da yararlanılabilir.

Sonuç olarak; mikoplazmalara bağlı meme içi enfeksiyonların yayılması iyi bir sağım hijyeniyle asgariye indirilebilir. Bu amaçla meme başları sağım öncesi ve sonrası mutlaka bir dezenfektan solüsyona daldırılmalıdır. Mikoplazmaya bağlı salgınlarda meme başının dezenfeksiyonu için en çok %0.5-1'lik iyot bazlı ürünler önerilmektedir. Bir inekte sağım tamamlanıp, sağım başlıklarını diğer bir ineğe takmadan önce sağım başlıkları mutlaka dezenfekte edilmelidir. İnek veya düve satın alınacağı zaman büyük özen gösterilmelidir. Sürüye yeni katılacak tüm inek ve düveler, mikoplazma grubu mikroorganizmalar yönünden muayene edilmelidir.

Hayvanlarınız Asidozise Mahkum Olmasın!

Deniz algleri ile özel olarak formüle edilmiş **doğal** yapısıyla,
yeni nesil rumen tamponlayıcısı BuFX, ruminant hayvanlarda,
özellikle yüksek verimli süt ve besi sığırlarında,
yoğun ve yüksek nişastalı beslemeye dayalı oluşan
asidozis riskine karşı rumen pH'sını dengeler (5.8-6.2),
rumenin uzun süre korunmasına yardımcı olur.

Hayvanlarınızın performansını,
sağlığını iyileştirir; sürü kârlılığını artırır.

BuFX

Türkiye'nin Buzağı Fabrikası Kars'ta Bölgenin En Büyük “Büyükbaş Hayvancılık Çalıştayı” düzenlendi

Kars Bölgesi Veteriner Hekimleri Odası, Kars Ticaret ve Sanayi Odasının işbirliği ile Türkiye'nin Buzağı Fabrikası Kars'ta Bölgenin En Büyük “Büyükbaş Hayvancılık Çalıştayı” düzenlendi.

Performans Dergisi olarak Kars'ta Çalıştayı izleyip Kars Bölgesi Veteriner Hekimleri Odası Başkanı Ercan Ödül ve Kafkas Üniversitesi Veteriner Fakültesi'nin farklı anabilim dalları hocaları ile görüşüp bölge hayvancılığı hakkında bilgi edinmeye çalıştık.

Kars Bölgesi Veteriner Hekimleri Odası ve Kars Ticaret ve Sanayi Odasının işbirliği ile Kars Valiliği, Serhat Kalkınma Ajansı ve Kafkas Üniversitesi Veteriner Fakültesinin katkılarıyla düzenlenen “Türkiyenin Buzağı Fabrikası Karsta, Bölgenin En Büyük Büyükbaş Hayvancılık Çalıştayı” 7 Mart Cumartesi günü İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü Konferans salonunda yapıldı.

Söz konusu Çalıştaya, 65. Dönem Ulaştırma Denizcilik ve Haberleşme

Bakanı, Kars Milletvekili Ahmet Arslan ve Tarım Orman ve Köy İşleri Komisyon Başkanı Kars Milletvekili Prof. Dr. Yunus Kılıç, Vali Yardımcısı Tahsin Aksu, Belediye Başkan Vekili Mehmet Boşnak, Rektör Prof. Dr. Hüsnü Kapu, Veteriner Fakültesi Dekanı Mete Cihan, Kars Tarım ve Orman İl Müdürlüğü Şube Müdürü Dr. Adem Arancı, KATSO Başkanı Ertuğrul Alibeyoğlu, Kars Bölgesi Veteriner Hekimleri Odası Başkanı Ercan Ödül, akademisyen ve yetiştiriciler katıldı.

Çalıştayın açılış konuşmasında 65. Dönem Ulaştırma Denizcilik ve Haberleşme Bakanı Kars Milletvekili Ahmet Arslan, “Hayvancılığın başkentinde ona uygun üniversitesinin, fakültesinin olduğu bir yerde bu çalıştay, gerçekten gecikmiş olarak yapılıyor. Ama yine de zararın neresinden dönerseniz kardır deyip bugün bu süreci başlatmış olmak bizi ziyadesiyle memnun ediyor. O yüzden teşekkür ediyorum. Üniversitemiz ve fakültemizin kıymetini aslında dünya biliyor.

Kars Bölgesi Veteriner Hekimleri Odası Başkanı Ercan Ödül

Kafkas Üniversitemizi, üniversitelere-rası sıralamada üst noktalara taşıyan ve orada kalmasını sağlayan Veteriner Fakültemiz elbette ki kuru kuruya fakülte değil, değerli hocalarımız ve değerli hocalarımızın yaptığı çalışmalardır. Hayvancılığın değerini hayvancılığın başkenti Kars'ta bunları çıktıya çevirmemiz lazım, sonuçlar almamız lazım onun için de bu çalışmayı çok çok önemsiyoruz. Bu yüzden hem Kesimhanemizle hem de Organize Sanayi Bölgemizle birlikte, şehrimizin hayvancılığı çok daha iyi noktalara gidecek, buna hiç şüphe yok. Bugün buradaki çalıştayda çıkan sonuçları bizde alacağız, değerlendireceğiz ve sadece Kars için değil ülkemiz için nasıl faydaya çevirebiliriz bununla ilgili hem yaşamada hem de yürütmeye gerekli takiplerini yapıp, faydaya çevireceğiz” diye konuştu.

Tarım Orman ve Köy İşleri Komisyon Başkanı Kars Milletvekili Prof. Dr. Yunus Kılıç ise konuşmasında “Dünya artık şehirleşiyor, kentleşiyor. Kentleşirken bir de üreten lazım. Kentleşen, teknolojiyi kullanan refah seviyesini yükselten toplumlar, tabi ki daha çok

tüketmeye başlıyorlar. Tüketince geriye dönüyorlar, üretime bakıyorlar. Üretenin her gün azaldığını görüyorlar. Oysa bunların bu refah seviyesindeki yükselmeye eşlik edecek bir üretime de ihtiyaç var. Bunu yine köyde duranlar, emek edenler, işin meşakkatini çeken üreticiler yapmaya devam ediyor. Medeniyetlerini değil ama ekonomik ve teknolojik gelişmişliklerini örnek aldığımız ülkelerde üreticiyi, köylü dediğimiz kırsalda yaşayanların oranı ülkelere göre değişmekle beraber, ortalama yüzde 4.5 civarında. Bizim 1950’li yıllarda toplumumuzun yüzde 75’i kırsalda, yani 4’te 3’ü köylerde üretmeye devam ediyor. Dörtte biri şehirlerde başka alanlarda, kısmen orta halli sanayi de ve biraz da hizmet sektöründe çalışıyor. Yani halen Türkiye’de 5 kişiden 1 tanesi üretici, köylerde ve kırsalda. Ama örneklerini baktığımız zaman en fazla 15-20

yıl içerisinde bizde de kırsaldaki oran, gerçek değer olarak yüzde 10'un altına düşüyor” dedi.

Bugün bir hayallerini gerçekleştirdiğini söyleyen Kars Bölgesi Veteriner Hekimleri Odası Başkanı Ercan Ödül ise, “Bu çalıştay bizim bir hayalimizdi. Biz Veteriner Hekimleri Odası olarak açığa birçok etkinlik planladık, birçok iş yaptık. Biz sivil toplum kuruluşları olarak yapmamız gereken bazı görevler var. Bunlardan bir tanesi de bölgemizde mesleğimizin sorunlarına ilişkin değerlendirmeler yapmak ve destek vermek. Bu çalıştayın temel başlangıç noktası, sahada var olan veteriner hekimlerin çözüm çabalarıdır” dedi.

KATSO Başkanı Ertuğrul Alibeyoğlu ise, “Bildığımız üzere, gelişmişlik düzeyi fark etmeksizin tüm ülkelerde olduğu gibi ülkemizin de ekonomik anlamda en önemli sektörlerden bir tanesi hayvancılık ve hayvansal ürünler üretimi sektörüdür. Gıda anlamında en çok tüketilen ve hayatımızın

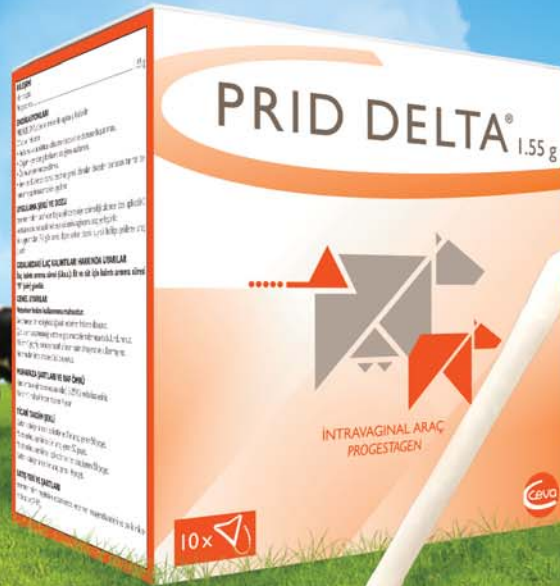
parçası haline gelen et ve et ürünleri üretimi sektörü, ilimizin en önemli faaliyet alanlarının başında yer almakla birlikte, üzerinde önemle durulması ve her zaman diri tutulması gereken konuların da başında gelmektedir. Bu kadar önemli bir sektörün diri tutulması için biz STK'lara büyük görevler düşmektedir. Bu anlamda bizler, çift-

çilerimizin ve üreticilerimizin yanında olarak, sektörde meydana gelen her gelişmeyi yakından takip ediyor, sektörün selameti için birtakım görevler üstleniyoruz. Siz değerli üreticilerimizin emeklerinin boşa gitmemesi, işinizden daha yüksek verim alabilmeniz, hayvan hastalıklarından daha az etkilenmeniz ve bilinçli bir üretici ola-

PRID® DELTA

fertiliteyi
zirveye çıkarır

reprodAction™

Ceva Hayvan Sağlığı A.Ş.

İz Plaza Giz Eski Büyükdere Cad. No:9 Kat: 20-21 Maslak 34398 İstanbul

Tel: 0 212 365 97 97 Faks: 0 212 290 70 83 tr.ceva.com / www.reproduction.com/tr

arak daha yüksek kazançlar elde edebilmemiz için çaba gösteriyoruz. Bundan dolayıdır ki, sektörün geleceği ve siz değerli üreticilerimizin talepleri doğrultusunda, Veteriner Hekimler Odası Başkanlığı işbirliğinde “Türkiye’nin Buzağı Fabrikası Kars’ta Bölgenin En Büyük Büyükbaş Hayvancılık Çalıştayı” temasıyla bu programı düzenledik. Bu çalıştayın, ilimizin ekonomisi ve siz değerli üreticilerimiz için hayırlara vesile olmasını temenni ediyorum. Bu duygu ve düşüncelerle; İlimizin son yıllarda yakalamış olduğu ivmede ve ilimizin kalkınması süreçlerinde büyük emekleri olan sayın Bakanımıza, sayın Tarım, Orman ve Köy İşleri Komisyon Başkanı millet vekilimize teşekkürlerimi sunmak istiyorum.” şeklinde konuştu.

Yapılan konuşmaların ardından çalıştayın akademik oturumlarına geçildi. Düzenlenen 3 akademik oturumda Kafkas Üniversitesi Veteriner Fakültesinden toplam 12 akademisyen Bölgenizde İneklerde Döl verimi problemleri, buzağı ölümleri, paraziter, viral ve mikrobiyolojik hastalıklar, ayak hastalıkları ve hayvan besleme gibi bölgede görülen yaygın hastalıklar ve sorunları yetiştiricilere yönelik sunumlarla değerlendirdiler.

Yoğun bir katılımı ile devam eden her bir sunumların sonunda, üreticilerin sık yaşadıkları problemler ve sormak istedikleri sorularla, programın soru ve tartışma bölümleri tamamlandı. Çalıştay raporunun hazırlanması ile de son buldu.

Kars-Ardahan-Iğdır Veteriner Hekimleri Odası
Başkanı Ercan ÖDÜL:

Veteriner hekimlik kutsal bir meslek ve ülkemiz için hayati niteliktedir

Kars-Ardahan-Iğdır Veteriner Hekimleri Odası'nı kısaca tanıtır, yapılan faaliyetler ile ilgili bilgi verir misiniz?

Odamız, 13 Aralık 1988 tarihinde kuruldu. Bölgede 1.5 milyondan fazla küçükbaş ve 1 milyondan fazla büyükbaş hayvan varlığımız mevcut. 650 kişinin üzerinde de odaya kayıtlı üyemiz var. Toplamda da 150'ye yakın klinisyen hekimlerimiz bulunmaktadır.

Yönetime geldiğimiz andan bu yana birkaç ana başlık altında yaptığımız tüm çalışmaları toparlayabiliriz. Mes-

leğin temsili ilk ve bizce en önemli konuydu. Veteriner hekimlik bizce kutsal bir meslek ve ülkemiz için hayati niteliktedir. Geçmişte var olduğu gibi gelecekte de var olmaya devam edecek. Ülkemizin en köklü ve donanımlı veteriner fakültelerinden Kafkas Üniversitesi Veteriner Fakültesinin olduğu bölgemizde, ülkenin en önemli hayvancılık alanlarından birinde veteriner hekimliğin temsilinin daha üst düzeyde olması gerektiğine inanıyoruz. Bu anlamda bölgemizde bulunan tüm hekimlerimizle iletişimi güçlen-

dirmek adına whatsapp gibi anlık mesajlaşma gruplarımızı güncelledik ve aktif kullanmaya başladık.

Odamıza ait sosyal medya hesaplarımızı kurduk, günlük güncellemeler ile sosyal medyayı aktif olarak kullanmaya başladık. Düzenlediğimiz tüm hizmetiçi eğitimleri, kamuoyu bilgilendirmelerini, basın açıklamalarını sosyal medya hesaplarımızdan üyelerimizle ve ülkemizde varolan tüm ilgililerle paylaştık, paylaşıyoruz. Şu an itibariyle facebook hesabımızda 60 bin kişiye ulaşan gönderiler yaratabi-

Kars-Ardahan-Iğdır Veteriner Hekimleri Odası bölgesinde 1.5 milyondan fazla küçükbaş ve 1 milyondan fazla büyükbaş hayvan varlığı mevcut. 650 kişinin üzerinde de odaya kayıtlı veteriner hekim üyesi var. Bölgede toplamda da 150'ye yakın klinisyen hekim bulunuyor.

Veteriner Hekimleri Odalarının bir görevi de bölgelerinde veteriner hekim meslektaşlarının arasında dayanışma ve yardımlaşma kültürünün oluşmasını sağlamak, etik ve deontolojik kurallara uygun olarak hareket etmelerine önayak olmaktır.

liyoruz. Basın açıklamalarımız ve yaptığımız tüm faaliyetleri ulusal ve yerel basına göndererek o mecralarda yer almasını sağladık. Bölgenin ve belki de ülkenin en çok takip edilen veteriner hekimleri odalarından biri olduğumuzu söylersek bizce abartmış olmayız.

Performans Dergileri olarak sizlerin de bizleri gözlemlemenize ve düzenlediğimiz çalıştay takip etmek üzere Karsa gelmenize vesile olan yine bu sosyal medya üzerinden sizlere de ulaşabilme çabamızdır. Bu anlamda gururlu olduğumuzu söyleyebilirim.

Temsilin bir tarafı sosyal medya ve basınla ilişkiler ise de önemli bir kısmı da ülkemizde veteriner hekimliğin sorunlarının çözümünde karar mekanizmalarında yeralan Tarım ve Orman Bakanımız Sayın Dr. Bekir Pakdemirli, Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyon Başkanı Sayın Prof. Dr. Yunus Kılıç,

Tarım ve Orman Bakanlığından ilgili genel müdürlerimiz, Bölge Valilerimiz ve Milletvekillerimiz ile görüşmeler yapma fırsatı bulduk. Bu görüşmeler neticesinde hem Bölge veteriner hekimleri odamızın tanınmasını sağladık hem de bölgemizde uzun yıllardır varolan veteriner hekimliği ve halk sağlığını ilgilendiren bazı kronik sorunların çözüm yetkisi elinde bulunan büyüklerimize anlatabilme şansını elde ettik. Bu temasların neticelerinin mesleğimize ve bölgemize uzun vadede olumlu kazanımları ve etkileri olduğunu umuyoruz.

Bizce Veteriner Hekimleri Odalarının bir görevi de bölgelerinde veteriner hekim meslektaşlarının arasında dayanışma ve yardımlaşma kültürünün oluşmasını sağlamak, etik ve deontolojik kurallara uygun olarak hareket etmelerine önayak olmaktır. Biz bu

anlamda meslektaşlarımıza yönelik hizmetiçi eğitimler planladık. Diploma alıp hekim ünvanı kazandıktan sonra mesleğin bitmediğini aksine yeni başladığını ve öğrenmenin bittiği günün ancak hayatımızın son bulduğu gün olduğuna inanıyoruz. Bu nedenle 16 ayda 16'dan fazla hizmetiçi eğitim planladık ve yaptık. Bu eğitimlerde hem meslektaşlarımızın hem de meslektaş adaylarımızın belirlenen konularda teorik ve uygulamalı eğitimler almalarını, mesleki kabiliyetlerini arttırmalarını sağladık ve onları sertifikalar ile mükafatlandırdık, hem de etik ve deontolojik kurallara haiz olmaları, meslektaşlar arasında yardımlaşma ve dayanışma kültürünün olgunlaşması için fırsatlar yaratmış olduk.

Kafkas Üniversitesi Veteriner Fakültesindeki akademisyen hocalarımızın desteğiyle yapabildiğimiz bu kurslar

Q humması çiftliğinizi ele geçirmesin!

**Her iki çiftlikten biri Q humması
ile enfekte*, peki ya sizinki?**

*Barberio, A., Ceglie, L., Lucchese, L., Zuliani, F., Marangon, S., Natale, A., 2017. Epidemiology of Q fever in cattle, in: The Principles and Practice of Q Fever: The One Health Paradigm. Nova Science Publishers, New York, pp. 189–212.

“Bölge hayvancılığının sorunlarına çözüm olma isteğimize örnek bir projemiz de “Sahipsiz Hayvanlar Kısırlaştırma ve Rehabilitasyon Protokolü”dür”

ve hizmetiçi eğitim programları Bölge Odası olarak bizleri öne çıkaran ve ses getiren faaliyetlerimiz oldu. Ülkemizin birçok bölgesinden onlarca meslektaşımızı Karsta bu eğitim programları için ağırladık. Aslında şehrin turizm potansiyeline de küçük de olsa bir katkı yaptığımızı söylersek abartmış olmayız.

Hayvancılık dinamik bir olgudur. Hayvan yetiştiriciliği ile evinin geçimini sağlayan bir kimse nasıl tatil kavramından uzaksa bizler de veteriner hekimler olarak mesai, tatil gibi kavramlara uzağız. Bu bakımdan bizlerin de bu dinamizim içinde varolduğumuzu söylemek zorundayız. Bu bağlamda bu dinamik olgunun en önemli yapıtaşı olan ülke ve bölge hayvancılığımızda hekim bakış açısıyla varolan sorunlara çözümler yaratabilmek bizce bölge veteriner hekimleri odalarının görevleri

arasında önde gelen konulardandır. Biz Kars Bölgesi Veteriner Hekimleri Odası olarak bölgemizin ekonomisinin temelinde varolan çiftlik hayvanları yetiştiriciliğinin sorunlarının akademik ve yetiştirici bakış açısıyla ortaya konulabilmesi için sizin de şuan burada bulmanıza vesile olan “Türkiyenin Buzağı Fabrikası Karsta Bölgenin En Büyük Büyükbaş Hayvancılık Çalıştayı” hayal ettik ve düzenledik.

Açıkçası 20 yıldan fazladır bölge hayvancılığında tespit ettiğimiz sorunlara veteriner hekim bakış açısıyla ve Kafkas Üniversitesi Veteriner Fakültesi'nin değerli akademisyenlerinin yaptıkları 30 yıllık akademik çalışmalar ile yetiştiricilerde yaratacağımız en ufak bir farkın bile ülkemiz ve bölgemiz adına çok değerli olduğunu düşünüyoruz. Bu anlamda yaptığımız çalıştayın sonuç raporunun değerli olduğunu

düşünüyoruz. Biz dertlenip böyle bir işe kalkışmasak kimse bize niye bunu yapmadınız diye soramazdı ama dertlenip, hayal edip, akademinin bilgisini yetiştirici ile bir araya getirebilmekten dolayı mutlu ve gururluyuz ve bu çalıştaya akademinin bilgisi, kamunun gücü, yetiştiricinin üretim arzusu ve kamu niteliğinde bir meslek odası olarak bizim uzun soluklu bir işbirliğimizin ilk adımı olarak bakıyoruz. Umarız olumlu geri dönüşleri ve etkileri olacak bir çalıştay yapabilmişizdir.

Bölge hayvancılığının sorunlarına çözüm olma isteğimize örnek bir projemiz de İl Hayvanları Koruma Kurulunda Kars ve İlçe Belediye Başkanlıklarımıza verdiğimiz “Sahipsiz Hayvanlar Kısırlaştırma ve Rehabilitasyon Protokolü”dür. Bu protokol ile ciddi bir sorun haline gelmiş ve çözümü için mutlaka veteriner hekimlerin

En büyük sorun; kaçak ilaç problemi:

Kaçak ilaç sınır illerimizde varolan bir gerçek. Sınırlarımızdan kaçak yollarla ülkemize giren, Tarım Bakanlığı tarafından ruhsatlandırılmamış, Maliye Bakanlığı tarafından vergilendirilmemiş, etken maddesi bilinmeyen ve İlaç Takip Sisteminde takip edilemeyen, bölgede fiyatının ucuz olması nedeniyle tercih edilen veteriner tıbbi ürünleri kaçak ilaç olarak nitelendiriyoruz.

sorumluluk alması gereken bir konuya bölge veteriner hekimleri odası olarak çözüm ortağı bakış açısı sunduk. İl ve İlçe belediyelerimiz ile belediye mücavir alanı içerisinde bulunan sahipsiz hayvanların kısırlaştırılması ve rehabilitasyonları için il ve ilçelerde bulunan klinisyen veteriner hekim meslektaşlarımız arasında bir işbirliği yaratma arzusunda olduğumuz projemiz toplam 8 belediyemizin 5'i ile imzalandı ve kısırlaştırma süreçlerine başlandı. Uzun sürecek bu projede sabır ve sürdürülebilirlik önemli. Sonuçlarının uzun vadede alınacağı bizce kısırlaştırma seferberliği olarak gördüğümüz bu proje domino etkisi yaratarak bölgemizde yeralan Ardahan ve Iğdır illerimizde de ilgi gördü. Umarım ülke genelinde ilgi gören ve sahipsiz hayvanlar konusunda farkındalık yaratan bir çözümün parçası olabiliriz.

Bölgedeki veteriner hekimlerin sık rastladığı problemler nedir? Bunun için bir çözüm üretildi mi?

Bölgede yaşadığımız en büyük problem Iğdır ilimizde varolan kaçak ilaç problemidir. Kaçak ilacı doğru tanımlayabilme ve anlatabilmeliyiz.

Kaçak ilaç sınır illerimizde varolan bir gerçek. Sınırlarımızdan kaçak yollarla ülkemize giren, Tarım Bakanlığı tarafından ruhsatlandırılmamış, Maliye Bakanlığı tarafından vergilendirilmemiş, etken maddesi bilinmeyen ve İlaç Takip Sisteminde takip edilemeyen, bölgede fiyatının ucuz olması nedeniyle tercih edilen veteriner tıbbi ürünleri kaçak ilaç olarak nitelendiriyoruz. Bunların içerisinde ülkemizde çoktan ruhsatı iptal edilmiş etken maddeli ilaçların yanı sıra ülkemizde kullanımı yasak olan hormonlar da mevcut. Biz Oda Yönetimi olarak katıldığımız tüm

toplantılarda bu konunun önemini ve aciliyetini belirttik, raporlara geçmesini sağladık. Henüz net bir çözüm bulunamamış olsa da konunun halk sağlığı bakımından öneminin altını bıkmadan usanmadan anlatmaya devam edeceğiz.

Mesleğin tüm ülkemizde olduğu gibi bölgemizde de sorunu çok. Bir diğer önemli sorunumuz bölgemizde varolan beşeri eczanelerde veteriner tıbbi ürüne reçetesiz ulaşılabilmesi hususu. E-reçete talimatı yürürlüğe girdiği andan itibaren eczanelerin veteriner tıbbi ürün kullanımı konusunda veteriner hekim reçetesine ihtiyacı artık sistem üzerinden de denetlenebilir hale geldi. Fakat denetim mekanizmalarının yetersiz oluşu bu süreçte ciddi bir sorun. Ticari olarak yetiştirici istediği ve uygun bulduğu fiyata veteriner tıbbi ürüne ulaşabilme hakkına saygımız var veteriner hekimler olarak.

Ette ve sütte kalıntısını bilmediğimiz hayvansal gıdaların tüketiciye ulaşması ve halk sağlığının açıkça tehlikeye atılmasına neden olur. Oysa “beşeri hekimlik insan içinse veteriner hekimlik insanlık içindir”.

Ama veteriner tıbbi ürünlere ulaşımında sürecin doğru ve takip edilebilir işlemesi için hasta hayvanlar veteriner hekimler tarafından muayene edildikten sonra hastaya özgü reçeteyi hasta için oluşturması ve ilaca ulaşımın bu reçete sonucu olması gerekiyor.

Bu doğal ve kanunlarla garanti altına alınmış sürecin aralarındaki zincir kırılmamalı. Biz hekimler olarak tespit ettiğimiz hastalığa yada duruma göre hastaya gerek veteriner tıbbi ürün gerekse beşeri tıbbi ürün kullanıp kullanmamayı, reçete oluştururken yazacağımız ilacın dozunu, sözkonusu hasta türüne, cinsine yada ırkına kullanıp kullanılamayacağını, antagonist yani birbirine zıt etkili olmayan ilaçlar ile reçete kombinasyonu oluşturma hakkına sahibiz.

Bölgemizde ve aslında ülkemizde ki tüm yetiştiricilerden veteriner hekimlere güvenmelerini, uzaktan telefonla hasta muayene edilemeyeceğini anlamalarını, hasta muayenesinin belli bir prosedüre bağlı bir uzmanlık olduğunu, reçete oluşturma başlı

başına bir uzmanlık konusu olduğunu ve ülkemizde yetişmiş tüm veteriner hekimlerin bu uzmanlıklara haiz olduğunu bilmelerini, anlamalarını ve aldığımız eğitime, hekimliğimize güvenmelerini bekliyoruz.

Böylece hasta hayvan hekime ulaşır, hekim muayene yapar, teşhisini koyar, reçetesini yazar, et ve sütte kalıntı süresini hasta sahibine söyler. Hastasını belli aralıklarla ziyaret eder, hastalığın seyrini, teşhisinin doğruluğunu ve hastasının sağlığını takip eder. Bu aslında başından sonuna kadar olması gereken prosedürdür.

Bizim bölgemizde hastalar başka bazı yollar ile veteriner tıbbi ürünlere ulaşarak sonuç alamayacağı tedaviler için hastalara kullanmaması gereken sayıda ilaç uygular durumda. Bu ette ve sütte kalıntısını bilmediğimiz hayvansal gıdaların tüketiciye ulaşması ve halk sağlığının açıkça tehlikeye atılmasına neden olur. Oysa “beşeri hekimlik insan içinse veteriner hekimlik insanlık içindir”.

Odaya bağlı veteriner hekimler arasında, etik kuralların uygulanmasına hangi ölçüde dikkat ediliyor? Meslektaşlarınızın bu konuda size beyan ettikleri durumlar var mı?

Doğrusu bu anlamda da ciddi sorunlarımız var. Meslektaşlarımız ile her bir araya gelişimizde 6343 sayılı “Veteriner Hekimliği Mesleğinin İcrasına, Türk Veteriner Hekimleri Birliği İle Odalarının Teşekkül Tarzına Ve Görevceği İşlere Dair Kanun” un öneminden bahseder, bu kanun marifetiyle kurulmuş Türk Veteriner Hekimleri Birliği ve bağlı veteriner hekimleri odalarına sahip çıkılması gerektiğini anlatırız.

Bu kutsal mesleğin daha iyi temsil edilebilmesi, mesleğinin memleket menfaatlerine en faydalı şekilde uygulanmasını sağlamak, üyelerin maddi ve manevi hak ve menfaatlerini, hak ve memleket menfaatleriyle telif eder mahiyette korumak, memleket hayvancılığının gelişimiyle ilgili bütün meselelerde resmî makamlarla temas ederek ilmî istişareler yapmak ve bu makamlara görüş ve önerilerini bir ra-

***Sorunlarımız var, daha önce de vardı, gelecekte de olacak. Mesleğin üst düzeyde temsili-
nin eksik olduğu aşikar. Ama meslekte rol modeller yaratarak bu kutsal mesleği yücelt-
meyi, önemini ve anlamını tüm ülkemiz kamuoyuna bıkmadan usanmadan anlatmaktan
vazgeçmememiz gerekiyor.***

por hâlinde sunmak, serbest veteriner hekimlerin salgın ve paraziter hayvan hastalıkları ile mücadele işlerinde ilgili Bakanlığa yardım sağlamak, her türlü bilimsel ve meslekî yayınlar yapmak, yaptırmak ve etkinliklerde bulunmak suretiyle meslek mensuplarını ilmi kazanımlarının ilerlemesine ve gelişmesine yardımcı olmak, mesleğin önem ve değerini belirten yayınları düzenlemek ve dağıtmak suretiyle memleket gençliğinin veteriner hekimliği mesleğine katılımını, vatandaşın bu mesleğe karşı sevgi ve saygınlığını sağlamak, meslek mensuplarının maddi ve manevi yardımlaşmalarını sağlayacak önlemleri almak ve gerçekleştirmek, Veteriner fakültelerinde okuyan gençlere, memlekete ve mesleğe yararlı gençler olarak yetiştirmelerini sağlamak düşüncesiyle, maddi ve manevi her türlü yardımda bulunmak, meslek alanındaki gelişme ve yenilikleri izlemek ve yaymak, bu amaçla yurt içindeki veya yurt dışındaki meslek kuruluşları ile ilişki kurmak, ortak çalışmalar yapmak, yurt içinde ve dışında mesleği temsil etmek gibi görevlerimiz var

Odalar ve Merkez Konseyi olarak. 18 Mart 1954 yılında Yüce Meclisten geçirilen ve bu yıl 66. Yılı kutladığımız bu kanunun 66 yıl önce mesleğimizde yaşanan bir çok sorunu çözecek şekilde çok büyük bir öngörü ve vizyon ile planlanmış ve bu kutsal meslek için kanunlaştırılmış.

Veteriner fakültelerinde okuyan öğrenciler ve meslektaşlarımızın bu kutsal mesleğe, bu kanuna ve Türk Veteriner Hekimleri Birliğine ve bağlı odalara sahip çıkması gerektiğine inanıyoruz. Örneğin sözkonusu kanunda yapılan serbest veteriner hekimliğinin tanımı bile bir çok sorunumuzun çözümünü niteliğinde. “Serbest veteriner hekim; 18/03/1954 tarihli ve 6343 sayılı Veteriner Hekimliği Mesleğinin İcrasına, Türk Veteriner Hekimleri Birliği İle Odalarının Teşekkül Tazına Ve Göreceği İşlere Dair Kanun uyarınca mesleğini icra eden ve bu kanunun 5. Maddesinde sıralanan görev ve yetkileri kullanan ve sermayeden ziyade şahsi mesaiye, ilim veya mesleki bilgiye veya ihtisasa dayanan ve ticari

mahiyette olmayan hekimlik hizmetlerinin işverene tabii olmaksızın şahsi sorumluluk altında kendi nam ve hesabına yapan, mevzuatlar çerçevesinde mesleğini serbest olarak icra etme yetkisine sahip veteriner hekim.” Bu tanımı okumak bile sahada yaşadığımız birçok sorunun çözümüne vesile olacaktır.

Biz Kars Bölgesi Veteriner Hekimleri Odası olarak tüm üyelerimize olduğu gibi bölgemizde serbest veteriner hekimlik hizmeti veren tüm meslektaşlarımıza aynı mesafede kalmaya çalışmaya, sorunlara hekim gözüyle ele almaya, mesleki dayanışma kültürünü tahsis etmeye, mesleğe ve meslektaşlara sahip çıkmaya çalışıyoruz.

Sorunlarımız var, daha önce de vardı, gelecekte de olacak. Mesleğin üst düzeyde temsili-
nin eksik olduğu aşikar. Ama meslekte rol modeller yaratarak bu kutsal mesleği yüceltmeyi, önemini ve anlamını tüm ülkemiz kamuoyuna bıkmadan usanmadan anlatmaktan vazgeçmememiz gerekiyor.

Prof.Dr. İsa ÖZAYDIN – Kafkas Ün.iversitesi Veteriner Fakültesi Cerrahi A.B.D

Hayvancılıkta verimlilik, yerel stratejilerin ortaya koyabildiği ürünlerin toplamıdır

Uzun zamandır bu bölgede emek ve mesai harcamış birisi olarak, büyükbaş hayvancılıkta bölgenin öneminden biraz bahseder misiniz?

Öncelikle, hayvancılıkta arzulanan düzeye ulaşmak için konuyu bir bütün olarak değil de bölgesel dinamikler açısından ele almak gerekir. Yani, üniversite başta olmak üzere resmi ve özel kurumlarda çalışan konu ile ilgili meslek mensupları ile yerel yönetimler ve bu alanda faaliyet gösteren meslek örgütlerinin etkili bir çalışma yürütmesi gerekir.

Kars-Ardahan-Iğdır Bölgesi Veteriner Hekimler Odası, veteriner hekimlerin bu kapsamda koordinasyonunu sağlamak için yoğun bir çaba içerisinde. Bu kapsamda yapılan toplantılar kısa

süre içerisinde bir şeyler öğretmek için yeterli olmayabilir, ama önemli konulara dikkat çekmek için fazlasıyla etkili oluyor diyebilirim.

Türkiye’de hayvancılık zor ve doğu bölgesinde daha da zor. Hayvancılık dinamik bir olgudur, durup dinlenmek bilmez. Hayvancılığın resmi tatili, yıllık izni yoktur, 365 gün/24 saat ilgi ister, sorumluluk ister. Konuya bu bilinç içerisinde bakmak gerekir. Ayrıca, dışarıdan hiç kimse, bir başkasını, bir bölgeyi kaldıramaz. Bizim kendi başımıza, kendi imkanlarımızla kalkınmamız gerekir. Hayvancılıkta verimlilik, yerel stratejilerin ortaya koyabildiği ürünlerin toplamıdır. Kısacası, devletimizin sunduğu olanakları da kullanarak bilinçli ve kararlı bir bölgesel kalkınma stratejisini benimsemek

çok daha etkili bir yaklaşımdır.

Kars bölgesinin adını fazlasıyla duyuracak kadar büyük işletmeleri var. Çeşitli sayısal verilerde önemli sıralamalarda ve ayrıca kurban bayramında canlı hayvan borsalarında ise birinci sırada yer alır. Ancak biz bu duruma gelene kadar kaç tanesini telef ediyoruz bunlara bakmak lazım.

100 ineğiniz olsa bunun tamamından da yavru alabiliyor musunuz? Yavru alabilseniz dahi doğumdan sonra kaç tanesini yaşatabiliyorsunuz? Böyle bir zincir düşünüldüğünde bizim sorunlarımız, bir yerlere şikayet edilemeyecek kadar çok büyük. Devlet mercilerine bu durumlar aktarıldığında, elbette bize sorunları ve bunların çözüm önerilerinin sunulmasını isteyeceklerdir.

“İnsanımız nasıl kötü besleniyorsa, hayvanlarını da aynı şekilde kötü besliyor. Kötü beslediğimiz bir hayvandan en iyi verimi bekliyoruz!”.

Fakültede bu sorunların çözümlenmesi için halkı bilinçlendirme çalışmalarınız oluyor mu? Hasta sahiplerinden geri bildirimler alabiliyor musunuz?

Bu konuda, sadece fakülteler değil aynı zamanda Veteriner Hekimleri Odası da çalışmalar yürütüyor. Ancak köylerde bilinçlenme durumu farklılık arz edebiliyor. Hasta hayvanların tedavi amaçlı olarak Fakültemiz kliniklerine getirilmesi köyden köye farklılıklar göstermektedir. Bu biraz da orada yaşayan insanların birbirlerini yönlendirmesiyle de alakalı.

Hastalıkların tedavisi ve koruyucu hekimlik hizmetleri için resmi kurumlar ile serbest veteriner hekimler ve Fakültemiz işbirliği içerisinde olmalıdır. Bileşenlerin tamamını ayrı ayrı incelemek gerekir. Mesela meralar bir problemdir çünkü ıslah edilmemiştir. Dönüşümlü otlatma yapılmıyor, kaba yem olayını çözemiyoruz. Bunları düşündüğünüz zaman, bize verilmiş bu potansiyeli hiçbir katkı yapmadan tüketiyoruz. Bu olumsuz durumlarla baş başa kalan başka bir işletme düşündüğünüzde, belki de çoktan iflasın eşiğine gelmiştir. Buradaki kaynaklar bilinçsizce israf ediliyor. Bolluk içerisinde yokluk yaşıyoruz bir bakıma.

Bölgeye gelen hastalıkların çoğunluğunu hangi grup oluşturuyor?

Yetersiz beslemeye bağlı hastalıklar çok yaygın. İnsanımız nasıl kötü bes-

leniyorsa, hayvanlarını da aynı şekilde kötü besliyor. Kötü beslediğimiz bir hayvandan en iyi verimi bekliyoruz. Global olarak düşünecek olursak, yarıştığımız dünyada günlük hatta saatlik hesaplamalar yapılıyor. Amerika’da süt yetiştiricilerin sloganı ‘305 gün süt’ tür. Bunun 1 gün bile eksik olması yetiştiricileri rahatsız eder. Biz, doğum problemleri, meme hastalıkları ve ayak hastalıkları başta olmak üzere yetiştiricilikten kaynaklanan sağlık problemlerini çözmediğimiz sürece haynacılıktan verim elde etmemiz pek mümkün olmaz.

Bunun yanında hatalı ilaç kullanımından da bahsetmek gerekir. Kars çiftçisi kadar ilaca para veren çiftçi yoktur belki de. Vatandaşı suçlamak kolay, hatayı biraz da kendimizde aramak gerekir.

Genel olarak;

●Buzağılar doğduğunda ilk 1 aylık süreci çok iyi değerlendirmemiz gerekiyor. Çünkü ölümlerin çoğu bu dönemde şekilleniyor. Beslenme ve bakımlarının dikkatli yapılması gerekiyor. Buzağılar yetiştiricinin keyfiyetine terkedilemeyecek kadar önemli bir varlıktır. Bu 1 aylık periyodu yani “yenidoğan” adını verdiğimiz kritik dönemi kapsayan “Buzağı Sağlık Sigortası” uygulamasına mutlaka geçilmelidir. Hayvancılığa destek yapılacaksa buradan başlanmalıdır. Hayvan sahiplerinin sorumluluğunu da içeren özel koşulların yer aldığı destek kapsamında bu-

zağılar zamanında ve doğru yerlerde tedavi edilmelidir.

●Eğitim çalışmalarına ara vermeden devam etmek gerekiyor.

●Güzel örnekleri mahallelere ve köylere yaymamız gerekiyor.

●Ne olursa olsun profesyonel yetiştirici kitlelerini artırmamız gerekiyor.

Kars’ın hayvancılıkla ilgili sorunlarını, çözüm önerilerini ve neler yapılması gerektiğini herkesten çok daha iyi biliyoruz. Tarım bakanlığı başta olmak üzere; tüm meslek örgütleri ve sivil toplum örgütlerinin, yerel yönetimler ve kamu kuruluşlarının iş birliği içerisinde çalışarak paydaşlara bilgi sunmaya hazırız. Ayrıca Kars’ta Veteriner Fakültesi’nin bulunması diğer kurumları da güçlendirecek bir kaynaktır. Çok güçlü ve dinamik bir akademik kadromuz var. Güncel stratejiler belirleyerek, akılcı bir şekilde ülkemiz için yeni fikirler üretip bunları uygulamaya geçirmemiz gerekiyor.

Kars, hayvancılıkla ilgili yatırımlar söz konusu olduğunda her zaman ilk sırayı almalıdır. Hatta bu anlamda özel bir statüye kavuşturulmalıdır. Cazip üretim modelleri oluşturulduğunda bu yıllardır yaşadığımız göçü de tersine döndürecek bir dinamizm yaratacaktır. Hayvancılıkta sorunun bir parçası olmak yerine üretimin en önemli bileşeni olmak istiyoruz kısacası.

Doç. Dr. Erol AYDIN
Kafkas Ün. Veteriner Fakül-
tesi Hayvancılık Ekonomisi ve
İşletmeciliği A.B.D

Kars'ın en önemli sorunlarından birisi kombinanın olmayışıdır

Bölgedeki hayvancılığı ekonomik olarak, kendi perspektifinize göre nasıl değerlendiriyorsunuz?

Kars ili, Türkiye sığır varlığı açısından 600 bin baş ile 5. sıradadır. Kars'tan önceki ilk 4 il büyükşehirdir. Ancak Kars büyükşehir değil. Dolayısıyla Kars'ta kişi başına düşen sığır sayısı 2.2 civarında. 1992 öncesinde sığır varlığı açısından Kars-Iğdır-Ardahan bölgesi Türkiye'de 1. Sırada. Bunları göz önünde bulundurduğumuzda demek ki Veteriner Fakültesi burada işe yaramış. Bunlar, veriler ile ispatlanmıştır. Kars'ı kıyaslarken Batı ile değil de bölgesindeki emsaller ile kıyaslamak daha doğru olacaktır. Süt ve besi sığırcılığında buradaki yetiştiricilik modeli, batıdaki işletmelere göre farklılık gösteriyor.

Kars'ta İstihdam ve gayrisafi milli hasılanın önemli bir kısmı tarım ve hayvancılıktan elde edilir. Hayvancılıktan kastımız hem primer üretim hem de hayvancılığa dayalı sanayi yani süt ürünleri ön plana çıkıyor. Dolayısıyla Kars'a sadece canlı hayvan olarak bakmayıp süt sığırcılığını da göz önünde bulundurmak gerekir. Çünkü menşei coğrafi işaret alan Kars Kaşarı'nın üretilmesi için Kars'ta yetişen hayvanların sütünden üretilmesi lazım. Burada 900 üzerinde bitki ailesi var ve bunlardan 70 küsur tanesi de endemiktir. Dolayısıyla Kars'ta nasıl ete ihtiyaç varsa süte de ihtiyaç vardır.

Size yapılan bu çalıştayın bölgeye etkisi ne olacaktır?

Bu tür çalışmalar, yetiştirici ve paydaşları bir araya getirerek, farkındalığı artırır. Burada Kars ilindeki hayvansal üretim faaliyetlerinin ekonomimiz açısından önemini ortaya koymamız lazım. Bunu ortaya koyduktan sonra da farkındalığı artırarak, buraya yapılan yatırımların hayvancılığa dönük olmasını sağlayabiliriz. Böylece bu yöreye özgü teşvikler de talep edilebilir. Mevcut durumu ortaya koyacağız ve gelecekte neler yapabiliriz bunları tartışacağız.

Daha da iyi olabilirmek için neler yapılabilir ?

Mevcut süt sığırcılığı için konuşacak olursak, hayvan başına sütün hem miktarını hem de elde edilen sütün kalitesini artırmaya çaba göstereceğiz.

Ayrıca hayvanlarda üreme sistemlerine bağlı fertilitite sorunlarını giderip, buzağılama aralığını ideal sınır olan 1 yıla çekme yönünde çaba göstermemiz gerekecek.

Besi sığırcılığında ise yemin canlı ağırlığa dönüşüm oranlarını düşürmek lazım. Yani daha az yem yedirerek belli bir canlı ağırlığa ulaştırmamız gerekecek. Kars'ın en önemli sorunlarından birisi de kombinanın olmayışı. Hayvanlar batı bölgelerine son ürün olan et olarak değil, bir şekilde canlı olarak sevk edilmek durumunda kalıyor. Biz

istiyoruz ki hayvanlar kurban bayramı hariç, batıya canlı hayvan olarak değil, nihai ürün olarak gitsin. Yaratılan katma değer de Kars'ta kalsın.

Kars'ın hayvancılıkta bu kadar yüksek potansiyele sahip olmasının sebebi nedir?

Kars'ın diğer illerden bir ayrıcalığı olarak meraları var. Bu meralar sayesinde bu kadar fazla hayvan bulunuyor. Dolayısıyla Kars, Türkiye'nin canlı hayvan deposu. Batıya canlı hayvan gidiyorsa ya Kars'tan ya da Erzurum'dan gidiyor. Besi sığırcılığında besi materyali hariç toplam maliyetin %70'i yemden oluşur. Böylece besiciliğin %70'ini oluşturan bu yem maliyetini ne kadar azaltırsak, yetiştiricinin kârını da o kadar artırmış oluruz. Kars'ın sığır yetiştiriciliğini yapmasının en büyük sebebi doğanın onlara tanıdığı olduğu ayrıcalıktır yani meralardır.

Kars'lı yetiştiriciler bu ayrıcalığı iyi kullanabiliyor mu?

Bu konu tartışılabilir. Ancak yetiştirici eğitimiyle, mera ıslahıyla, ilerleyen dönemlerde kombinalar aracılığıyla hayvanların nihai ürüne burada dönüştürülmesiyle yani zamanla olabilecek bir şey. Büyükbaş hayvancılıkta attığımız her adım süreç istiyor ve uzun vade gerekiyor. Sabırlı olacağız ve doğruları ısrarla yapacağız. Tek başına hiçbir kimsenin yapacağı bir iş değil maalesef. Bütün paydaşların da bu konuda çaba göstermesi gerekiyor.

Prof.Dr. Yavuz ÖZTÜRKLER

Kafkas Ün. Veteriner Fakültesi Dölerme ve Suni Tohumlama A.B.D

“Doğmadan kaybedilen buzağılar!”

Bölgenizdeki hayvancılık sorunları hakkında neler düşünüyorsunuz?

Bölgedeki mera ıslahından tutun hastalık mücadelesine kadar barınma, sevk ve idare gibi sistemlere dönük altyapı durumu hayvan refahı ve hayvanlarda verim artışı için yeterli değildir. Bölgede yaygın olarak yapılan geleneksel hayvancılık modern ve entansif sığır hayvan yetiştiriciliği yöntemlerine uzak gözükmemektedir. Ülkemizde uygulanan hayvancılık politikalarının az gelişmiş ve koşulları daha ağır olan bölgelere birebir uygulanması yerine havza veya bölge bazlı uygulanmasının daha yararlı olacağını düşünüyorum. Hayvancılık politikalarının ayrı bir platformda geniş tabanlı olarak tartışılması gerekir.

Hayvancılık üretiminde azalmaya neden olan durumların başında döl verimi yetersizliği ve hastalıklar gelmektedir. Zaten uzun yılların birikmiş sorunlarını taşıyan hayvancılığımıza bir de yetersiz bakım beslenme ve yönetim eksiklikleri de eklenince üretimde kayıplar kat kat artmaktadır.

Sonuç olarak bölge hayvancılığımızdaki sorunlar maddeler halinde şöyle özetlenebilir

1- Kaliteli kaba yem eksikliği : Saman konusunun da yeterli bir şekilde tartışıldığını zannetmiyorum. Çünkü saman besleyici açıdan yetersiz olsa da önemli bir işkembe dolgu maddesi olması bakımından bölge hayvancılığımız açısından hayvan besleme uzmanlarımız tarafından daha detaylı incelenmelidir. Yonca, korunga, fiğ ve silaj gibi alternatif ve kaliteli kaba yem kaynakları artırılmalı ve yetiştiriciler bu konuda yeterli olarak bilinçlendirilmelidir.

2- Hayvan refahına yönelik yapısal sorunlar

3- Meraların sağlıklı, etkin ve verimli kul-

lanılamayışı

4- Hayvanların önemli verim dönemlerine göre bilinçli bir şekilde rasyon sistemine uygun olarak beslenemeyişi

5- Hastalıklar: Hayvanlarda birtakım kayıplara neden olan endemik bulaşıcı hastalıklarda etkin mücadele yapmak gerekiyor. Bu yetiştiricilerin bilinçlenme duyarlılığı ile geliştirilecek bir konudur. Yetiştiricilerin barınak koşullarında hayvanları hastalıklardan koruyacak şekilde bilinçli ve eğitilmiş olması gerekiyor. Geleneksek hayvancılıktan kopmaları %100 mümkün değil ama en azından geleneksel hayvancılığı da daha sağlıklı yapmalarını sağlayacak bir takım bilgi birikimine ve bilincine sahip olmaları gerekir.

6- Hayvancılıkta gider kalemlerindeki istikrarsız artış

7- İthalata ve piyasa suiistimali yapan aracılar bağlı fiyat dalgalanmaları

Yerel hayvanlarımızın korunmasında hangi metotları izlenilmeli?

Yerel ırk özelliklerini kaybettirmeyen ıslah metotlarının yanında, spermanın ve embriyonun dondurulması teknolojisinin etkin kullanılması önerilebilir.

Hayvan üretiminin önünü kesen durumlardan buzağı ölümleri ve döl verimi sorunları nelerdir?

Ben buna “Doğmadan kaybedilen buzağılar” da diyorum. Diğer bir deyişle döl verimi ya da yavru verimi kayıpları. “Hayvanlarda döllemenin başarısız olması veya dölleme olsa bile yavrunun doğmadan kaybedilmesi” olarak da tanımlanabilir.

Döl verimi sorunları sığırlarda verim kayıplarının en önemlisidir diyebiliriz.

Nedenleri aslında yukarıda hayvancılığımıza dair söz ettiğim nedenlerle birbir ilişkilidir. Bunlar özetle, “Yetersiz ve yanlış besleme, kızgınlık takibinin iyi yapılamaması, suni tohumlama uygulama koşullarının uygun olmaması”dır denilebilir. Bu üç maddenin sağlıklı ve doğru işletilmesi durumunda ancak yılda 1 tane yavru alabiliyoruz ve yetiştirici zarara uğramıyor. Doğu Anadolu ve Güneydoğu Anadolu’da suni tohumlama uygulamaları, batıya göre oldukça düşük oranda. Her geçen gün daha da azalmasının sebeplerinden biri de vatandaşımızın suni tohumlamaya karşı isteksizliği ve daha çok bilinçsizliğinden kaynaklanıyor.

Geleneksel hayvancılık yapma alışkanlığında suni tohumlamadan ziyade ineği boğa ile çiftleştirmek daha güvenilir ve sağlıklı olarak algılanmaktadır. Bu da ayrıca yeterli gebelik oranı alınamamasının başka bir nedenini de oluşturmaktadır. Çünkü hayvanlarda cinsel bulaşıcı hastalıkların yayılmasının bir nedeni de suni tohumlamaya isteksiz ve mesafeli durulmasıdır. Bu da hayvanlarda Brusellozis dediğimiz yavru atma hastalığına neden olmakta ve ineklerin bir sonraki dölverimi periyodunda birtakım üreme sağlığı sorunlarının ortaya çıkmasının da nedenini oluşturabilmektedir. Burada suni tohumlama sonucu elde edilen gebelik oranlarının arzu edilen düzeyde olmamasının sorumluluk payı suni tohumlamayı uygulayanlar kadar, inek yetiştiricilerine de aittir. Suni tohumlamayı sahada uygulayan uzman ve teknik personellerin suni tohumlama tekniğini tam başarılı bir şekilde uyguladıklarını varsaysak bile, hayvanlarda yeterli bakım, besleme ve isabetli kızgınlık takibi olmadığı sürece bunun pratikte bir önemi yoktur. Yetiştiriciler de suni tohumlamanın başarısında kendilerine ağır bir sorumluluk payı çıkarmalıdır.

Prof. Dr. Cihan KAÇAR

Kafkas Ün. Veteriner Fakültesi
Doğum ve Jinekoloji A.B.D

Doğum ve üreme ile ilgili karşılaştığımız en önemli problem, sürülerde kızgınlık belirtilerinin görülmemesidir

hakkında çok az bilgiye sahiptir. Son yıllarda DAP, Serka ve TKDK gibi kuruluşların destekleriyle yeni işletmeler kurulmuştur. Ancak işletme sahipleri birçok sebebe bağlı olarak işletmelerini çalıştıramaz hale gelmişlerdir.

Üreme performansını artırmaya yönelik uygulamaların yapılmaması, hayvan yemleme stratejilerinin bilinmemesi, hayvan hareketliliği, biyogüvenlik uygulamalarının olmaması, pazarlama konularında sıkıntılar yaşanması, sürü yönetimi konularında teknik destek alınmaması, bakım ve refah koşullarının sağlanmaması gibi nedenlere bağlı olarak birçok işletme sürdürülemez hale gelmiştir. Ayrıca işletmelerin kayıt sistemini kullanmaması büyük bir handikap olarak görülmektedir.

Kars ili ve çevresinde **infeksiyöz infertilite ve fonksiyonel infertilitenin** çok büyük bir sorun olduğu görülmektedir. Birçok ineğin doğum sonrası 6 ay ile 1 yıl arasında gebe kalmadığı tespit edilmiştir. Bu durumun yarattığı ekonomik kaybın çok büyük olduğu ortadadır. Bölgede doğum ve üreme ile ilgili karşılaştığımız en önemli problem, sürülerde kızgınlık belirtilerinin görülmemesidir. Bölgede ineklerin buzağılama döneminin kış aylarında olduğu görülmektedir. Dolayısıyla ineklerin doğum sonrası nisan-mayıs aylarına kadar gebe kalmaları öngörülmekte-

Bölgenin hayvancılığında, kendi uzmanlık alanınız ile ilgili gördüğünüz eksiklikler ve alınması gereken önlemler nelerdir?

Benim uzmanlık alanım 'Doğum ve Jinekoloji'dir. Bu alanda bölgede çalışmalarımızı yürütüyoruz. Kars ilinin en önemli geçim kaynağı hayvancılık ve turizmdir. Hayvancılık meraya dayalı ve geleneksel olarak yapılmaktadır.

Genel olarak kültür ırkı melezi hayvanların yetiştirildiği görülmektedir. Özellikle Simental ırkı melezleri son yıllarda ön plana çıkmıştır. Kültür ırkı hayvanların sayılarının 1996 yılına kadar yok denecek kadar az olduğu bilinmektedir. Bu yıllarda Simental ırkı hayvanlar Almanya'dan ithal edilmiştir. Kültür ırkları daha önceden yetiştirilmemiştir. Bölge halkı modern çiftçilik

“Üreme performansını artırmaya yönelik uygulamaların yapılmaması, hayvan yemleme stratejilerinin bilinmemesi, hayvan hareketliliği, biyogüvenlik uygulamalarının olmaması, pazarlama konularında sıkıntılar yaşanması, sürü yönetimi konularında teknik destek alınmaması, bakım ve refah koşullarının sağlanmaması gibi nedenlere bağlı olarak birçok işletme sürdürülemez hale gelmiştir. Ayrıca işletmelerin kayıt sistemini kullanmaması büyük bir handikap olarak görülmektedir”.

“Bölge halkı ineklerde kızgınlık görülmemesi durumunu kısırılık olarak ifade etmektedir. Yani halkın deyimiyle inekler kısır kalıyor ve buzağılamıyor. Buradaki en önemli neden hayvanların beslenmesindeki yetersizliktir”.

dir. Üreticiler ineklerinin daha sonraki aylarda gebe kalmalarını istemektedirler. Yaz aylarında gebe kalan ineklerin buzağılarının yaylaya çıkma zamanı göz önüne alınarak, buzağıların küçük olacağını düşündükleri için ineklerin gebe kalmamalarını avantaj olarak görmektedirler. Bu durumda ineklerde %30-40 oranında anöstrus (kızgınlık göstermeme) olgusuna rastlanmaktadır.

Üreticilerin doğum sonrası dönemde inekleri üreme açısından takip etmedikleri görülmektedir. Bu süreçte kızgınlık takibinin yapılmadığı görülmüştür. Suböstrus (gizli kızgınlık) hakkında bilgiye sahip olmadıkları tespit edilmiştir. Çiftçilerin çok düşük bir oranının infertilite (döl veriminin azalması) tedavisi yaptırdığı görülmüştür. Büyük bir oranı ise inekleri tedavi ettirmeden kendi haline bırakmaktadırlar. Bu oranları biz tesadüfen söylemiyoruz. Sahada yaptığımız araştırmalar ve çalışmalar sonucunda ortaya koyuyoruz.

Bölge halkı ineklerde kızgınlık görülmemesi durumunu kısırılık olarak ifade etmektedir. Yani halkın deyimiyle inekler kısır kalıyor ve buzağılamıyor. Buradaki en önemli neden hayvanların beslenmesindeki yetersizliktir. Hayvanlara kuru ot ve çok az miktarda fabrika yemi verilmektedir. Kuru otun yetersiz olduğu dönemlerde hayvanlar adeta bir deri bir kemik şeklinde kalmaktadır. Bu hayvanların kızgınlık

göstermeleri gerçekten iyimserlik olur. Hayvanların meraya çıkma zamanına kadar vücut kondüsyon skorlarının kötü olması kızgınlık belirtilerinin görülmesini olumsuz olarak etkilemektedir. Diğer bir neden ise, sahadaki gözlemlerimize göre hayvan sahipleri ineklerini kızgınlık açısından takip etmiyor. Ahır şartları da kızgınlıkların belirlenmesi açısından son derece yetersizdir. Hayvanlar kış koşulları nedeniyle yaklaşık 6 ay ahır içerisinde kalıyorlar. Hayvanların gezinebileceği hareket alanları da mevcut değildir. Hayvanların günde 3 defa en az 30 dakika süreyle takip edilmesi gerekiyor, ancak bu uygulamaları yapan üretici sayısı yok denecek kadar azdır. Aynı zamanda ineklerde kızgınlığın oluşması için yapılan hormon uygulamalarının yetersiz olduğu görülmüştür.

Diğer sık görülen hastalıklar olarak yavru atma, yavru zarlarını atamama, rahim iltihabı ve güç doğumlardır. Yavru atmaların en önemli nedenleri enfeksiyöz hastalıklardır. Atıkların devamında yavru zarını atamama, irinli rahim hastalıkları ve sonucunda ineklerde gebe kalmama problemleriyle karşılaşmaktadır. Güç doğum vakaları erken yaşta çiftleştirme ve yeterli vücut kondüsyon skoruna ulaşmama ya bağlı olarak şekillenmektedir.

Bu problemlerin çözümünde yapılacak işlemler şunlardır:

Hayvanların beslenme şekilleri düzel-

tilmelidir. Bakım koşulları iyileştirilmelidir. İneklere seksüel senkronizasyon (kızgınlık belirtilerinin oluşturulması) protokollerinin uygulanması özendirilmelidir. Böylece sorunlu ineklerin %80'nin siklus döngüsünün tekrar işlevsel hale gelmesi sağlanabilecektir. Çiftçilere suni tohumlamanın önemi ve faydaları aktarılmalıdır. Ortak boğa kullanımı engellenmelidir. Çiftliklerin diğer çiftliklerle ortak malzeme kullanımı önlenmelidir. Özellikle yeni kurulan modern çiftliklerin girişlerinde dezenfektan havuzları yapılmalıdır. Aşılama programları düzenli şekilde yapılmalıdır. Boğaların her yıl düzenli olarak kan ve sperma analizleri yapılmalıdır. Kaba yem sorununu çözmek için silajlık mısır ve silajlık korunga üretimi teşvik edilmelidir. Kapalı alanda topraksız yem bitkisi üretimi desteklenmelidir.

Barınak şartlarına baktığımızda barınak temel verimlerden et ve süt almayı, hayvanın sağlıklı bir ortamda bulunduğundan dahi şüphe ediyorsunuz. Barınaklar genellikle birbirine çok benziyor. Modern işletme sayısı artmasına rağmen, barınakların büyük çoğunluğunu eski tip barınaklar oluşturuyor. Barınak şartları ve havalandırma son derece yetersizdir. Köylerdeki hayvan barınaklarının birçoğu modern barınak tipinden uzaktır. Bu barınak tiplerinde insanlar ve hayvanlar aynı yoldan içeri girmektedirler, daha sonra bir tarafa insanlar bir tarafa da hayvanlar girişi yapmaktadır. Barınakların havalandır-

“Kars ili ve çevresinde suni tohumlama uygulamaları %5 civarındadır. Bu oranın artırılması hem hayvan ıslahının geliştirilmesi hem de bulaşıcı hastalıklarının engellenmesi açısından son derece önemlidir”.

maları son derece yetersizdir. Havalandırma için küçük bir pencere ve üst tarafta dar bir baca bulunmaktadır. Ahırların hijyeni son derece yetersiz durumdadır. İnsan ve hayvan sağlığı her türlü risk altındadır.

Islah çalışmalarını üreticiler kendi kendine yapmaya çalışıyorlar. Islah çalışmalarının yapılabilmesi için suni tohumlama uygulamalarının yapılması elzemdir. Kars ili ve çevresinde suni tohumlama uygulamaları %5 civarındadır. Bu oranın artırılması hem hayvan ıslahının geliştirilmesi hem de bulaşıcı hastalıklarının engellenmesi açısından son derece önemlidir. Üreticiler suni tohumlama yaptırmamalarının nedenini “ineklerin daha sonra kızgınlık belirtileri göstermeyecekleri” şeklinde yanlış bir algıya bağlamaktadırlar. Bu bölgede daha önceden Zavot denilen süt ineği ırkı yoğunlukta idi. Ancak şu anda Zavot sığırı sayısı 1000 civarına düşmüştür. Biz ekibimizle birlikte Zavot ineklerinde embriyo transferi ile ilgili bir proje yürütüyoruz. Bu proje ile bu ırkın korunmasını sağlamayı amaçlıyoruz. Projede Zavot ırkına ait embriyo ve sperma dondurmayı planlıyoruz. Bize ait yerel ırklarımızı korumak aslında milli çıkarlarımız açısından da çok önemlidir. Kendi ırklarımızı koruyarak ıslah çalışmaları ile bu ırkların verim özelliklerini geliştirebiliriz. Böylece ithalat yerine ihracat yapabilecek duruma gelebiliriz. Bu ırkların sütündeki yağ ve protein oranı daha yüksektir. Bu hayvanlarda hastalıkların görülme oranı da düşüktür. Hastalıklara karşı direnci yüksektir. Zavot ineklerinin sütlerinden yapılan peynirlerin (özellikle kaşar peyniri) daha leziz olduğu halk arasında bilinen bir

gerçektir. Dünya genelinde bazı lokal ırk hayvanlardan elde edilen peynirlerin kilogramının 1000 Dolar civarında olduğu düşünüldüğünde, Zavot ırkı ineklerin sütünden üretilen peynirin daha orijinal ve daha kaliteli bir peynir olabileceği düşünülmelidir.

Enfeksiyöz hastalıklardan özellikle Brucella çok yaygındır. Brucella gibi Leptospirozis, Tüberkülozis, Listeriozis, IBR, BVD, Neospora caninum, Chlamydia, Campylobacter, Şap ve Antrax gibi hem hayvan hem de insan sağlığını tehdit eden enfeksiyöz hastalıklar tespit edilmiştir.

Bu hastalıkların birçoğu gebe ineklerde atıklara yol açmaktadır. Bu durum ülke ekonomisini olumsuz yönde etkilemektedir. Özellikle Brucella enfeksiyonlarında gebe ineklerde gebeliğin son dönemlerinde yavru atmalara çok sık karşılaşıyoruz. Burada önemli olan hayvanların aşılarının zamanında yapılmasıdır. Üreticilerimiz hastalıklar karşısında bilinçli olarak hareket etmek zorundadır.

Üreticiler biyogüvenlik kurallarına uymalıdır. **Biyogüvenlik kuralları nelerdir:**

Atık yapan ineklere çıplak el ile dokunmamalıdır. Atıkları eğer mümkün ise veteriner fakülteleri veya ilgili kuruluşlara götürmelidir. Yavru zararlı köpeklere yedirmemelidir. Ölen hayvanları mutlaka gömmelidir. Kendi işletmesine ait boğayı başka bir işletmelerin inekleri ile çiftleştirmemelidir. Yeni alınan hayvanlar sürüye en az 2 hafta sonra katılmalıdır. Karantina kurallarına uyulmalıdır. Başka işletmelerle makine ve ekipman alışverişi yapılmamalıdır. Ancak tüm bu uygu-

lamaların yapılabilmesi için bölgedeki çiftçilerimiz belirli aralıklarla çiftçi eğitim programlarına tabi tutulmalıdır.

Diğer önemli bir konu ise buzağı ölümleridir. Bölgede doğum sonrası en fazla %5 olması gereken buzağı ölümleri maalesef %20'lere kadar çıkıyor. Bunun birçok nedeni vardır. Doğum zamanı kolostrumun içirilmesi, aşılama programlarının zamanında uygulanması, buzağının işletmenin geleceği olduğu göz önünde tutularak gerekli özenin gösterilmesi, temiz ve havadar bir yerde bakılması ile buzağı kayıpları en aza indirilecektir.

Bölgede ineklerde süt verimi çok düşük olduğu için üreticiler meme sağlığını göz ardı etmektedirler. Meme sağlığını korumaya yönelik çalışmalar yapan çiftlikler çok azdır. Çiftçiler ineklerde meme sağlığı konusunda yetersiz bilgiye sahiptirler. Üreticilerimizin bu konuda bilinçlendirilmesi gerekmektedir. Mastitisten korunma programları hakkında üreticilerin hiçbir bilgileri yoktur. İneklerde sağım öncesi ve sağım sonrası meme başı daldırma solüsyonu kullanılmamaktadır. İneklerin kuruya çıkarılması gibi bir uygulama yoktur. Kuru dönem korunma programları uygulanmamaktadır. Meme sağlığı konusunda çiftçilere eğitim programları uygulanmalıdır.

Son olarak işletme sahipleri bu işin matematiğini çok iyi yapmak zorundadır. Bunu yapabilmek için inekten her yıl bir buzağı almak ve ineklerin süt verimlerini azami düzeye çıkarabilmek en önemli hedefleri olmalıdır.

Performans

www.performansdergileri.com

Cebinizdeyiz!!
Veteriner Hekimler için
Haber Sitesi

www.performansdergileri.com

- Bir haber sitesi olarak tasarlandı
- Dergilerimizde yer almayan günlük güncel haberleri de sitemizden takip edebilirsiniz.
- Ücretsiz eleman ilanları ve alet/ekipman gibi alım-satım ilanlarınızı verebilirsiniz
- Dergilerimizi okuyup, PDF olarak indirebilirsiniz
- Cep telefon uygulamalarından cebinize indirebilirsiniz

    www.performansdergileri.com

**Subklinik Mastitis
Mücadelesine
Damgamızı Vuruyoruz!**

VIMCO®

Koyun ve keçiler için inaktif mastitis aşısı

**Daha az
subklinik mastitis**

**Daha düşük
bakteri yükü**

**Klinik semptomların
şiddetinde azalma
(meme&süt)**

**Daha düşük
somatik hücre**

Hipra Türkiye virod üyesidir.

HIPRA Üretim Tesisleri GMP Belgesi, PIC/S Üyesi

tarafından verilmiştir.

www.hipra.com

The Reference
in Prevention
for Animal Health

Hipra Türkiye

Yukarı Dudullu Mahallesi
Necip Fazıl Bulvarı Keyap Çarşı Sitesi
B2 Blok No:44/29 34775
Ümraniye, İstanbul

Tel: (0216) 526 60 00
Faks: (0216) 526 60 01
turkey@hipra.com